

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT

ÚSTAV FINANCÍ

INSTITUTE OF FINANCES

**NÁVRH NA ZLEPŠENÍ SYSTÉMU VYMÁHÁNÍ
POHLEDÁVEK U PODNIKATELE**

PROPOSAL FOR DEBT COLLECTION IMPROVEMENT IN THE ENTERPRISE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Mgr. Petra Sudeková

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Mgr. Helena Musilová

BRNO 2017

Zadání bakalářské práce

Ústav:	Ústav financí
Studentka:	Mgr. Petra Sudeková
Studijní program:	Ekonomika a management
Studijní obor:	Účetnictví a daně
Vedoucí práce:	Mgr. Helena Musilová
Akademický rok:	2016/17

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a se Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně zadává bakalářskou práci s názvem:

Návrh na zlepšení systému vymáhání pohledávek u podnikatele

Charakteristika problematiky úkolu:

Úvod

Cíle práce, metody a postupy zpracování

Teoretická východiska práce: Pohledávky z právního, daňového, účetního a ekonomického hlediska

Analýza současného stavu (problému) z právního, daňového a ekonomického hlediska

Vlastní návrhy řešení včetně jejich ekonomického zhodnocení

Závěr

Seznam použité literatury

Přílohy

Cíle, kterých má být dosaženo:

Studentka provede podrobnou analýzu řešeného problému v oblasti pohledávek, a to jak z hlediska právních předpisů, tak i z hlediska ekonomického zhodnocení. Na základě rešerše odborné literatury obsažené v teoretické části práce navrhne studentka vhodná řešení problému. V návrzích zhodnotí jejich ekonomickou náročnost, klady a zápory a realizovatelnost v praxi. Ve všech částech bakalářské práce, tj. jak v části teoretické, tak i v části analytické a návrhové, se studentka bude věnovat problému komplexně, s využitím znalostí získaných během studia, se zaměřením na profilové předměty studijního oboru. Studentka se bude věnovat vedle právních aspektů řešeného problému rovněž problematice daní, účetnictví a ekonomickým ukazatelům relevantním pro řešený problém.

Základní literární prameny:

HULMÁK, M. Občanský zákoník V: závazkové právo: obecná část (§ 1721–2054): Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-535-0.

JANKŮ M., H. KELBLOVÁ, M. UHLÍŘOVÁ a D. ZAPLETALOVÁ. Nové občanské právo v kostce. Stručný úvod. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-516-9.

JIRSA, J. a kol. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář podle stavu k 1. 4. 2014: Kniha II. Praha: Havlíček Brain Team, 2014. ISBN 978-80-87109-46-5.

JIRSA, J. a kol. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář podle stavu k 1. 4. 2014: Kniha V. Praha: Havlíček Brain Team, 2014. ISBN 978-80-87109-50-2.

WINTEROVÁ, A. a A. MACKOVÁ. Civilní právo procesní: První část – Řízení nalézací. 7. vyd. Praha: Linde, 2014. ISBN 978-807-2019-403.

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2016/17

V Brně dne 28.2.2017

L. S.

prof. Ing. Mária Režňáková, CSc.
ředitel

doc. Ing. et Ing. Stanislav Škapa, Ph.D.
děkan

Abstrakt

Bakalárska práca sa venuje problematike vymáhania pohľadávok a ich zaistenia u konkrétneho veriteľa. Zameriava sa na základné poznatky týkajúce sa tejto problematiky z pohľadu právneho, účtovného, daňového a ekonomického. Je zameraná na analýzu pohľadávok tohto veriteľa, a to primárne pohľadávok vstupujúcich do insolvenčného konania. Tieto pohľadávky sú detailne analyzované z hľadiska ich vymoženia. Cieľom tejto bakalárskej práce je navrhnúť efektívny postup vymáhania pohľadávok veriteľa.

Abstract

This bachelor thesis is focused on debt collection and debt security of the specific creditor. It is primarily focused on information about legal enforcement, accounting, taxes and economics. It specifies claims of this creditor, within context of insolvency. These claims are analysed regarding debt collection and rate of enforcement. Main task of this thesis is to provide creditor with effective solution for debt collection and new perspective.

Kľúčové slová

pohľadávka, záväzok, dlžník, veriteľ, zaistenie pohľadávok, vymáhanie pohľadávok, insolvenca

Key words

claim, obligation, debtor, creditor, debt security, debt collection, insolvency

Bibliografická citácia

SUDEKOVÁ, P. *Návrh na zlepšení systému vymáhání pohledávek u podnikatele*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2017. 62 s. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Helena Musilová.

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že predložená bakalárska práca je pôvodná a spracovala som ju samostatne. Prehlasujem, že citácia použitých prameňov je úplná, že som ve svojej práci neporušila autorská práva (v zmysle Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorskom a o právach souvi sejících s právem autorským).

V Brne dňa 28. 5. 2017

.....

Mgr. Petra Sudeková

Pod'akovanie

Moja obrovská vd'aka patrí Mgr. Helene Musilovej za jej cenné rady a čas, ktorý mi venovala. Zároveň by som sa chcela poďakovať veriteľovi XYZ a.s., ktorý mi vyšiel v ústrety pri písaní tejto bakalárskej práce a poskytol mi potrebnú súčinnosť.

Obsah

ÚVOD	7
1. CIELE PRÁCE, METÓDY A POSTUPY SPRACOVANIA	9
2. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ PRÁCE: POHĽADÁVKY Z PRÁVNEHO, DAŇOVÉHO, ÚČTOVNÉHO A EKONOMICKÉHO HLĽADISKA	11
2.1. Pohľadávky všeobecne	11
2.2. Charakteristika vymáhania pohľadávok	12
2.2.1. Spôsoby vymáhania pohľadávok.....	12
2.3. Charakteristika insolvenčného konania a jeho priebeh.....	14
2.4. Spôsoby riešenie úpadku	16
2.4.1. Oddĺženie.....	17
2.4.2. Konkurz	20
2.4.3. Reorganizácia	20
2.5. Postavenie veriteľa v rámci insolvenčného konania.....	21
2.5.1. Zaistený veriteľ.....	21
2.5.1.1. Zadržovacie právo	22
2.5.1.2. Zástavné právo	23
2.5.1.3. Zaisťovací prevod práva.....	23
2.5.2. Nezaistený veriteľ.....	23
2.6. Postúpenie pohľadávok.....	24
2.7. Bonita dlžníka	25
2.8. Účtovnícke a daňové aspekty pohľadávok	25
2.8.1. Opravné položky	26
2.8.2. Odpis pohľadávky	28
2.9. Ekonomický pohľad na pohľadávky.....	29

2.10. Zhrnutie.....	31
3. ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU Z PRÁVNEHO, DAŇOVÉHO A EKONOMICKÉHO HĽADISKA	33
3.1. Charakteristika veriteľa XYZ a.s.	34
3.2. Analýza likvidity veriteľa	35
3.3. Analýza doby obratu pohľadávok a záväzkov	36
3.4. Analýza pohľadávok	37
3.4.1. Detailná analýza pohľadávok	37
3.5. Pohľadávky vstupujúce do insolvenčného konania	39
3.6. Účtovnícke a daňové aspekty	43
3.7. Zhrnutie.....	44
4. VLASTNÉ NÁVRHY RIEŠENIA VRÁTANE ICH EKONOMICKÉHO ZHODNOTENIA.....	45
4.1. Postúpenie pohľadávky	45
4.2. Preverovania bonity	48
4.3. Zaisťovanie pohľadávok	49
4.4. Zhodnotenie návrhov zo strany veriteľa	51
4.5. Zhrnutie.....	52
ZÁVER.....	54
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....	56
ZOZNAM POUŽITÁCH SKRATIEK	60
ZOZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKOV, TABULIEK A GRAFOV ..	61

ÚVOD

Téma zaistenia a vymáhania pohľadávok mi je veľmi blízka, a preto som si ju vybrala ako tému mojej bakalárskej práce. Minulý rok som úspešne absolvovala právnickú fakultu a momentálne som zamestnaná v advokátskej kancelárii, ktorá sa primárne zaoberá práve vymáhaním pohľadávok pre nebankový subjekt. V dnešnej dobe je naozaj bežnou záležitosťou, že si ľudia berú spotrebiteľský úver. Ešte bežnejšie je, že tento svoj záväzok prestanú splácať a postup vymáhania často končí až pri súdnom vymáhaní, exekúcii či insolvencii.

Zaistenie a vymáhanie pohľadávok je však značne široká téma, ktorú bolo potrebné zúžiť. Rozhodla som sa preto zaoberať detailnejšie pohľadávkami vstupujúcimi do insolvenčného konania, pretože považujem tento proces za veľmi zaujímavý a veriteľ XYZ a.s. sa vyjadril, že tejto analýze sa ešte nevenoval a zaujímali by ho výsledky z nej vyplývajúce.

Táto bakalárska práca sa skladá z troch hlavných častí, z ktorých je každá rozdelená na menšie kapitoly a podkapitoly.

Prvá, teoretická časť sa snaží predstaviť insolvenčné konanie ako celok. Je v nej popísaný priebeh insolvenčného konania, definované pojmy súvisiace s touto oblasťou a zdôraznené problematické miesta. Začiatok tejto kapitoly je pritom venovaný pohľadávkam ako celku a sú tu stručne sumarizované možnosti vymáhania pohľadávok. V ďalšej časti je zhrnutý priebeh insolvenčného konania a inštitúty, ktoré sa v tejto súvislosti môžu využívať. Záver je venovaný daňovým a ekonomickým dopadom vymáhania pohľadávok aj v súvislosti s insolvenčným konaním.

V druhej časti predstavujem veriteľa XYZ a.s. a zaoberám sa jeho pohľadávkami. Analyzujem pohľadávky veriteľa vo všeobecnosti, podľa kritérií, ktoré považuje veriteľ za dôležité a z hľadiska ekonomickej analýzy. Taktiež sa venujem analýze pohľadávok, ktoré vstupujú do insolvenčného konania vzhľadom na hľadisko, ktoré som si určila, a ktoré zaujímalo veriteľa, čiže demografický faktor. Z tejto analýzy vyvodzujem závery a navrhujem nový postup pre veriteľa.

Posledná časť tejto práce predkladá vlastné návrhy, ktoré boli prednesené veriteľovi XYZ a.s., a ktorých cieľom je zefektívnenie vymáhania pohľadávok.

1. CIELE PRÁCE, METÓDY A POSTUPY SPRACOVANIA

Cieľom tejto bakalárskej práce je navrhnúť efektívnejší spôsob vymáhania a zaistenia pohľadávok z pohľadu veriteľa v súvislosti s insolvenčným konaním. Čiastkovými cieľmi je analyzovať terajšiu situáciu veriteľa XYZ a.s. v tejto oblasti a rozobrať pohľadávky vstupujúce do insolvenčného konania.

V prvom kroku som oslovila veriteľa XYZ a.s., či by bolo možné písať bakalársku prácu práve u nich. Po následnej konzultácii a určení podmienok sa veriteľ rozhodol, že mi túto spoluprácu umožní. Jeho podmienkou však bolo, že v práci nebude použitý skutočný názov veriteľa.

Nasledovala teda rešerš danej problematiky a príslušnej odbornej literatúry. Literárny rešerš je súhrn teoretických východísk, ktorý prináša aktuálny pohľad na danú problematiku z hľadiska súčasnej literatúry. Výsledkom je ucelený prehľad literatúry k danej téme.¹ Tento postup následne viedol k vypracovaniu teoretickej časti práce, vymedzeniu cieľa práce a navrhnutie postupu.

Na základe teoretických poznatkov bola vyhodnotená momentálna situácia veriteľa XYZ a.s., v oblasti zaistenia a vymáhania pohľadávok, ktorá preklápa túto bakalársku prácu do druhej časti. V tejto časti je využívaná metóda analýzy, ktorá predstavuje rozbor skúmaného objektu a jej cieľom je spoznať jednotlivé časti celku a fungovanie určitého systému. Z dobre prevedenej analýzy je potom možné formulovať rôzne teoretické predpoklady.²

Ďalšou vhodnou metódou je porovnávanie, ktorého jadrom je porovnávanie situácie za účelom stanovenia rovnakých a rozdielných znakov. Je to vhodná metóda na odôvodnenie svojho stanoviska. Využila som taktiež nasledujúce metódy, a to dedukciu, ktorá tvorí závery od obecného ku konkrétnemu a dopytovanie, ktoré slúži

¹ ZEMAN, K. *Metodika pro psaní bakalářských a diplomových prací na Národohospodářské fakultě Vysoké školy ekonomické v Praze* [online], s. 3.

² ZEMAN, K. *Metodika pro psaní bakalářských a diplomových prací na Národohospodářské fakultě Vysoké školy ekonomické v Praze* [online], s. 5.

na zber a interpretáciu takto zozbieraných informácií. Dopytovanie prebieha formou dotazníka alebo rozhovoru. V mojom prípade bola viac využívaná forma rozhovoru. Dominantnú časť tvorila analýza dokumentov a interných dokumentov veriteľa, odkiaľ som získala väčšinu relevantných informácií, z ktorých vychádzali moje závery³.

Posledným krokom bolo navrhnutie efektívnejšieho riešenia vymáhania pohľadávok a jeho prezentácia veriteľovi.

³ VODÁKOVÁ, J., M. ČERNOCHOVÁ, V.RAMBOUSEK. *Metodické pokyny pro zpracování diplomových prací* [online], s. 19-20.

2. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ PRÁCE: POHLÁDÁVKY Z PRÁVNEHO, DAŇOVÉHO, ÚČTOVNÉHO A EKONOMICKÉHO HLADISKA

Táto práca je venovaná vymáhaniu a zaisteniu pohľadávok u konkrétneho veriteľa. Teoretické východiská tejto práce sú rozdelené na viac častí. V úvodnej časti sa zameriavam na pohľadávky všeobecne a spôsob ich vymáhania. Následne sa venujem insolvenčnému konaniu a jeho priebehu, čo je proces ktorý je pre veriteľa dôležitý. Záverečná časť teoretickej časti tejto bakalárskej práce sa venuje daňovým a účtovníckym aspektom danej témy.

2.1. Pohľadávky všeobecne

Pohľadávka je definovaná ako právo veriteľa na určité plnenie od dlžníka. Vo väčšine prípadov je možné spájať vznik pohľadávky s existenciou zmluvného vzťahu medzi dvomi stranami, pričom pohľadávky sa môžu deliť na jednostranné a dvojstranné. V prípade jednostranných pohľadávok sa jedná napríklad o darovaciu zmluvu, tento typ však nie je pre túto prácu až taký významný. Pre potreby tejto bakalárskej práce sa budem zaoberať hlavne pohľadávkami, ktoré spôsobujú vznik práv a povinností obom stranám zmluvného vzťahu, takže z nich vzniká synalagmatický vzťah medzi účastníkmi. Väčšina pohľadávok sa riadi občianskoprávnym režimom podľa zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (ďalej iba „Občiansky zákonník“), ktorý je účinný od 1. 1. 2014. Je však dôležité pripomenúť, že niektoré záväzkové vzťahy vznikli pred nadobudnutím účinnosti Občianskeho zákonníku, a keďže stále trvajú, na ich beh sa vzťahujú už zrušené zákony č. 64/1964 Sb., občanský zákon a č. 513/1991 Sb., obchodný zákoník. Na procesnú stránku sa uplatňuje princíp, že na jednania zahájené pred novelou zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád sa použije upravené znenie zákona po novele⁴. V minulosti sa teda pohľadávky delili na občianskoprávne pohľadávky a obchodnoprávne pohľadávky, ktoré sa ďalej delili

⁴ JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář) Kniha V.* s. 574.

na relatívne obchody, absolútne obchody a fakultatívne obchody. Právny režim pohľadávky je dôležitý na posúdenie povahy a charakteru jednotlivých pohľadávok.⁵

S pohľadávkou súvisí aj pojem jej príslušenstva, tj. práv patriacich k pohľadávkou veriteľa uplatňovaných spolu s pohľadávkou. Príslušenstvo je tvorené úrokmi, úrokmi z omeškania a nákladmi spojenými s uplatnením pohľadávky⁶.

Cieľom tejto práce však nie je rozprava o pohľadávkach ako takých. Jej zameraním nie je ani vznik záväzkového vzťahu medzi jednotlivými stranami. Aj keď sa jedná o veľmi obsiahlu tému, táto práca sa bude zaoberať iba určitou špecifickou časťou, a to procesom, ktorý nastane v prípade, že strana v postavení dlžníka, neplní svoje povinnosti riadne a včas a veriteľ je nútený pristúpiť k vymáhaniu svojej pohľadávky.

2.2. Charakteristika vymáhania pohľadávok

Vymáhanie pohľadávok by v ideálnom svete nemalo mať svoj význam. Dve strany zmluvného vzťahu by mali plniť svoje povinnosti riadne a včas a na základe toho by im náležali práva plynúce z tohto vzťahu. Nie je tomu však vždy tak. Pokiaľ veriteľ nie je schopný prinútiť svojich dlžníkov, aby zaplatili svoje záväzky, musí pristúpiť k ich vymáhaniu. Je veľmi dôležité si dopredu uvedomiť, prečo dlžník svoj dlh neuhradil a podľa toho zvoliť vhodnú stratégiu vymáhania. Táto práca sa bude v prevažnej miere venovať pohľadávkam po splatnosti, teda takým, pri ktorých druhej strane ubehla lehota na plnenie.

2.2.1. Spôsoby vymáhania pohľadávok

V praxi sa môžeme stretnúť s rôznymi spôsobmi vymáhania pohľadávok. Každý spôsob má svoje výhody a nevýhody a je určený pre iný druh veriteľa a iný druh pohľadávok. Medzi najčastejšie využívané spôsoby radíme nasledujúce postupy.

⁵ VAIGERT, D. a kol. *Pohľadávky, právni príručka veriteľa*. s. 7-14.

⁶ JANKU, M. a kol. *Nové občanské právo v kostce*. s. 130.

- Telefonický kontakt – tento spôsob je efektívny pre veriteľa, ktorý má väčšie množstvo zákazníkov s relatívne menším objemom pohľadávok. Jedná sa o nenákladný spôsob a jeho výsledky sú pomerne rýchle. Samozrejme, nie je vhodný vo všetkých situáciách a jeho využitie je efektívne hlavne v jednoduchých prípadoch. Osoba zodpovedná za telefonický kontakt s dlžníkom sa stretáva s rôznorodými dôvodmi, prečo dlžník nemohol svoj dlh splatiť. Tento spôsob je výhodný v skorších štádiách vymáhania pohľadávok, ale jeho opodstatnenie nájdeme aj v prípade postupného splácania záväzku dlžníka.
- Osobný kontakt – vo väčšine prípadov býva úspešnejší ako telefonický kontakt, dlžník má totiž „väčší rešpekt“, keď sľubuje niekomu niečo osobne. Jedná sa ale o nákladnejší spôsob.
- Písomné upomienky – vzhľadom na automatizáciu systému stráca tento spôsob na účinnosti. Je to však vhodná cesta, ktorou veriteľ dlžníka upozorní na možnosť riešenia problému súdnou cestou. Efektívne je tiež pripomenúť dlžníkovi, že sa jeho dlh úročí a aj naďalej bude.
- Vymáhacie agentúry – jednou z možností je využitie externej agentúry špecializovanej na mimosúdne inkaso pohľadávok. Tento spôsob je síce rýchlejší ako súdna cesta, treba si však uvedomiť, že so sebou nesie náklady a nemôže zaručiť 100 % úspech.
- Súdne vymáhanie – je jednou z finálnych možností ako sa veriteľ vie domôcť svojej pohľadávky. V tomto prípade sa jedná o civilný proces, ktorý je samostatným, zvláštnym procesným odvetvím⁷. Taktiež sa však jedná o nákladnú možnosť, pri ktorej treba brať do úvahy náklady súdneho konania samotného spolu s nákladmi na právne zastúpenie. Nevýhodou tohto spôsobu je zdĺhavosť súdneho konania. Pri preťaženosti súdneho systému v Českej republike sa zdanlivo jednoduché súdne spory môžu tiahnuť aj niekoľko rokov. Veriteľ musí tiež počítat s tým, že dlžník sa môže odvolať proti rozhodnutiu okresného alebo krajského súdu, pokiaľ to zákon

⁷ WINTEROVÁ, A. a A. MACKOVÁ. *Civilní právo procesní. První část – řízení nalézací*. s. 33.

dovoľuje⁸. Naopak, výhodou vymáhania pohľadávok súdnou cestou je rozhodnutie, ktoré po nadobudnutí plnej moci a vykonateľnosti môže byť použité ako exekučný titul.

- Exekúcia - ako bolo vyššie spomenuté, vykonateľné rozhodnutie je použiteľné ako exekučný titul. Nie je až také komplikované získať rozhodnutie v súdnom konaní, ale oveľa zložitejšie je vynútiť jeho plnenie. V týchto prípadoch pomáhajú presadzovať vôľu súdu exekútorské úrady. Exekútori môžu na základe exekučného titulu za určitú odmenu speňažiť majetok dlžníka a zo získaných prostriedkov uspokojiť veriteľovu pohľadávku. Exekučným titulom môže byť okrem vykonateľného rozhodnutia aj notársky zápis s doložkou vykonateľnosti alebo exekútorský zápis s doložkou vykonateľnosti.
- Insolvenčné konanie – ďalšou možnosťou riešenia nedobytných pohľadávok je insolvenčné konanie, ktoré bude hlavnou témou tejto práce, a preto mu bude venovaný väčší priestor v nasledujúcich kapitolách.⁹

2.3. Charakteristika insolvenčného konania a jeho priebeh

Prameňom práva, z ktorého insolvenčné konanie vychádza, a ktorý riadi jeho priebeh je zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a spôsoboch jeho riešení (ďalej iba „Insolvenčný zákon“), v znení neskorších predpisov. Postavenie insolvenčného správcu upravuje zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčných správcoch, v znení neskorších predpisov. Taktiež netreba zabúdať na predpisy, ktoré sa primárne nevenujú insolvenčnému konaniu, ale majú na neho dopad.¹⁰

Insolvenčným konaním sa rozumie súdne konanie prebiehajúce pred insolvenčným súdom, ktorého predmetom je dlžníkov úpadok alebo hroziaci úpadok a spôsob jeho riešenie. Jedná sa o zvláštny spôsob civilného konania. Použiť Insolvenčný zákon je teda možné iba vtedy, ak je dlžník v úpadku. Úpadok je vymedzený v § 3 odst. 1 Insolvenčného zákona nasledovne: „*Dlužník je v úpadku, jestliže má více věřitelů*

⁸ JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář) Kniha IV.* s. 18.

⁹ KISLINGEROVÁ, E. a kol. *Manažerské finance*, s. 494 - 498.

¹⁰ Napr. predpisy práva občianskeho, živnostenského, procesného a ďalšie.

a peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit.“¹¹ Tieto tri podmienky musia byť splnené kumulatívne. Rozlišujú sa pritom dve formy úpadku a to platobná neschopnosť, ktorá môže byť dôvodom na zahájenie insolvenčného konania u všetkých subjektov a predĺženie, ktoré sa týka iba právnických osôb alebo fyzických osôb – podnikateľov. Zahájiť insolvenčné konanie je možné aj z dôvodu hroziaceho úpadku^{12, 13}

Samotné insolvenčné konanie má niekoľko fáz. Priebeh jednotlivých konaní sa môže líšiť v závislosti na konkrétnych okolnostiach prípadu. Keď však budeme k priebehu pristupovať z obecného hľadiska môžeme ho rozdeliť na tieto časti:

1) Zahájenie insolvenčného konania podaním insolvenčného návrhu

Insolvenčné konanie je možné zahájiť iba na návrh a je zahájené dňom, kedy tento návrh došiel vecne príslušnému súdu. Zahájenie oznámi insolvenčný súd vyhláškou, najneskôr do 2 hodín odkedy mu prišiel insolvenčný návrh. Pokiaľ nerozhodne súd inak, je dlžníkovi od okamžiku zahájenia insolvenčného konania zakázané nakladať s majetkovou podstatou¹⁴. So zahájením sú spojené následky ako to, že pohľadávky a iné práva nemôžu byť uplatnené žalobou, ale iba insolvenčnou prihláškou, výkon exekúcie, či rozhodnutia, ktorý sa vzťahuje na majetok dlžníka zahrnutý do majetkovej podstaty sa nevykoná a dlžník a veriteľ nemôžu uzavrieť dohodu na výplatu zrážok zo mzdy alebo iných príjmov. Účinky zahájenia insolvenčného konania nastávajú okamžikom zverejnenia vyhlášky, ktorou sa oznamuje zahájenie insolvenčného konania v insolvenčnom registri, a trvajú do skončenia insolvenčného konania, nestaví zákon inak¹⁵.

2) Rozhodnutie o úpadku dlžníka a spôsobe riešenia úpadku dlžníka

Pokiaľ je zistené, že dlžník je v úpadku alebo mu úpadok hrozí, vydá insolvenčný súd rozhodnutie o úpadku, ktoré okrem iného obsahuje ustanovenie insolvenčného

¹¹ § 3 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb.

¹² § 3 odst. 4 zákona č. 182/2006 Sb: „O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.“

¹³ HÁSOVÁ, J. a MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*, s. 1 - 9.

¹⁴ § 2 písm. e): „majetek určený k uspokojení dlužnických věřitelů“.

¹⁵ Insolvenční zákon. *Průběh insolvenčního řízení* [online].

správcu, údaj kedy nastávajú účinky rozhodnutia o úpadku, výzvu aby veritelia prihlásili svoje pohľadávky do 2 mesiacov s poučením o následkoch zmeškania, výzvu aby veritelia so zaistovacím prevodom práva oznámili insolvenčnému správcovi v čom tento inštitút spočíva, miesto a termín konania schôdze veriteľov a prieskumného jednanja a výzvu dlžníkovi, aby insolvenčnému správcovi odovzdal súpis svojho majetku a záväzkov s uvedením svojich dlžníkov a veriteľov. Súd môže s rozhodnutím o úpadku spojiť aj rozhodnutie o spôsobe riešenia úpadku, ak sa tak nestane musí rozhodnúť samostatným rozhodnutím do 3 mesiacov po rozhodnutí o úpadku. Spôsoby riešenia úpadku sú konkurz, reorganizácia a oddĺženie a bude im venovaný priestor neskôr.¹⁶

3) Skončenie insolvenčného konania

Splní dlžník riadne a včas oddĺženie podľa schváleného spôsobu, ktorým sa má vykonať, vezme túto skutočnosť na vedomie insolvenčný súd a právnu mocou tohto rozhodnutia sa insolvenčné konanie končí. Insolvenčný súd tiež rozhodne o odmene a náhrade nákladov insolvenčného správcu, ktorému následne zaniká funkcia. Jednotlivé spôsoby riešenia úpadku a ich finálna fáza majú svoje špecifiká, ktorým sa budeme venovať v ďalších kapitolách.¹⁷

2.4. Spôsoby riešenie úpadku

Zákon pozná tri základné spôsoby riešenia úpadku¹⁸, ktoré sa využívajú s ohľadom na konkrétnu situáciu dlžníka a jeho možnosti. Insolvenčný zákon teda dáva na výber, ktorá z možností bude pre dlžníka vhodná, pričom počíta s likvidačnými aj sanačnými prvkami jednotlivých spôsobov. Variant, ktorý je vybraný má pritom byť ten, ktorý uspokojí veriteľov, v čo najväčšej možnej miere. Vzhľadom na obsiahlosť tejto problematiky je v nasledovných podkapitolách zhrnutý zjednodušený postup pri jednotlivých druhoch riešenia úpadku.

¹⁶ Insolvenční zákon. *Průběh insolvenčního řízení* [online].

¹⁷ HÁSOVÁ, J. a MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*, s. 222.

¹⁸ Pod pojem úpadok je zahrnutý aj hrozíaci úpadok či predĺženie.

2.4.1. Oddĺženie

Tento spôsob úpadku je nazývaný aj osobný bankrot, pretože zohľadňuje sociálne aspekty pred ekonomickými. Jeho cieľom je umožniť dlžníkovi „nový začiatok“. Je vhodný najmä pre dlžníkov, ktorí sa do tejto situácie nedostali vďaka svojej podnikateľskej činnosti, ale činnosti bežnej. Je však možné, aby svoj úpadok riešila oddĺžením aj fyzická osoba – podnikateľ. Naopak, je neprípustné, aby tento spôsob využívali právnické osoby. Dlhy z podnikania taktiež nie sú prekážkou, pokiaľ s tým veriteľ súhlasí, ide o zaisteného veriteľa alebo ide o pohľadávku, ktorá zostala neuspokojená po skončení konkurzu na majetok dlžníka alebo bolo rozhodnuté, že majetok dlžníka je na upokojenie veriteľov nepostačujúci.

Návrh na povolenie oddĺženia podáva dlžník sám spolu s insolvenčným návrhom. Návrh na povolenie oddĺženia nemôže za dlžníka podať nikto iný. Tento návrh sa podáva na predpísanom formulári Ministerstva spravodlnosti ČR.

Insolvenčný súd následne rozhoduje o návrhu na povolenie oddĺženia a môže ho zamietnuť v prípade, že je ním sledovaný nepoctivý zámer, hodnota, ktorú dostanú nezaistení veritelia bude menej ako 30 %¹⁹ alebo doterajšie výsledky konania dokazujú ľahkomyselný prístup dlžníka k plneniu svojich povinností. Pokiaľ súd návrh na povolenie oddĺženia zamietne, zároveň rozhodne o spôsobe riešenia konkurzom.

Pokiaľ insolvenčný súd návrh schváli, sú dve možné riešenia, a to speňaženie majetkovej podstaty alebo plnenie formou splátkového kalendára. Spôsob, ktorým sa bude postupovať si vyberajú nezaistení veritelia na svojej schôdzi alebo mimo nej, a tento spôsob musí následne schváliť insolvenčný súd. Po schválení oddĺženia sa rozhodnutie zverejní v Insolvenčnom rejstříku²⁰ (ďalej iba „Insolvenčný register“), čím nastáva jeho účinnosť.

Oddĺženie sa stáva splneným rozhodnutím insolvenčného súdu, proti ktorému nie je prípustné odvolanie a právnou mocou tohto rozhodnutia sa konanie skončí. Následne

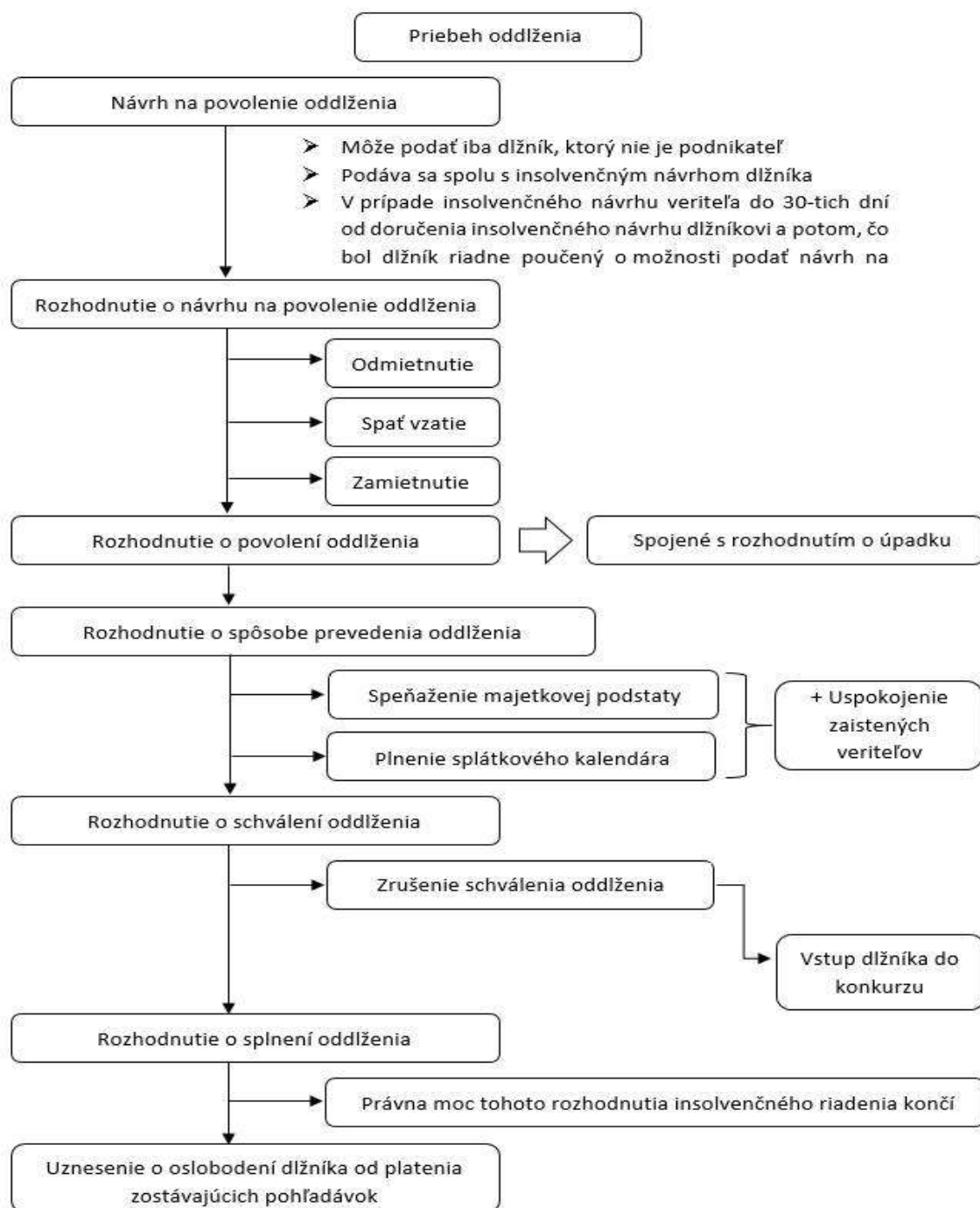
¹⁹ Pokiaľ nezaistení veritelia súhlasia s hodnotou nižšou ako 30 %, súd návrh nezamietne.

²⁰ Viz. <https://isir.justice.cz/isir/common/index.do>

je dlžník oprávnený podať návrh na súd na oslobodenie od platenia pohľadávok zahrnutých v oddlžení, a to v rozsahu, v ktorom neboli uspokojené. Pokiaľ súd rozhodne o oslobodení, v praxi to znamená, že dlžníkovi sú zmazané všetky dlhy, ktoré vznikli pred schválením oddlženia. Práve kvôli tejto skutočnosti je oddlženie veľmi populárnym spôsobom medzi dlžníkmi.²¹

Vzhľadom na možné nejasnosti ohľadom priebehu oddlženia je súčasťou tejto kapitoly prehľadná tabuľka (obr. 1), ktorá ho charakterizuje.

²¹ Insolvenční zákon. *Oddlužení* [online].

Obr. 1 Priebeh oddĺženia²²

²² HÁSOVÁ, J. a MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*, s. 222.

2.4.2. Konkurz

Na základe rozhodnutia o prehlásení konkurzu sú pohľadávky veriteľov zásadne uspokojené pomerne z výnosu speňaženia majetkovej podstaty s tým rozdielom, že neuspokojené pohľadávky alebo ich časti nezanikajú. Rozhodnutie o prehlásení konkurzu môže byť súčasťou rozhodnutia o úpadku, pokiaľ je vylúčená možnosť oddĺženia alebo reorganizácie. Účinky nastávajú okamžikom zverejnenia rozhodnutia o prehlásení konkurzu v Insolvenčnom registri. Výkon väčšiny práv a povinností prechádza na insolvenčného správcu, pričom medzi jeho hlavné povinnosti patrí speňaženie majetkovej podstaty. Majetková podstata môže byť speňažená verejnou dražbou, predajom hnuiteľných vecí podľa ustanovení zákona, či predajom mimo dražbu.

Po právnej moci rozhodnutia o schválení konečnej správy, predloží insolvenčný správca insolvenčnému súdu návrh rozvrhového uznesenia, v ktorom je uvedené, koľko má byť vyplatené na každú pohľadávku uvedenú v upravenom zozname prihlásených pohľadávok. Na základe toho vydá súd rozvrhové uznesenie, ktoré určuje čiastky, ktoré majú byť veriteľom vyplatené. Veritelia sú uspokojení pomerne, podľa výšky svojej pohľadávky. Zaistení veritelia sa uspokojia zo 100 % výťažku speňaženia, po odčítaní nákladov správcu a nákladov na správu a speňaženie, a to kedykoľvek v priebehu konania. Zohľadňuje sa pri tom doba vzniku zaistenia.²³

2.4.3. Reorganizácia

V prípade reorganizácie sa jedná o spôsob riešenia dlžníkovho úpadku, počas ktorého môže naďalej vykonávať podnikateľskú činnosť, avšak iba v medziach reorganizačného plánu. Hlavným cieľom reorganizačného plánu je hlavne ozdravenie dlžníkovej spoločnosti a usporiadania vzťahov medzi dlžníkom a jeho veriteľmi. Tento

²³ Insolvenční zákon. *Konkurz* [online].

spôsob nie je využívaný príliš často a v kontexte tejto práce je dôležité ho iba spomenúť²⁴.

2.5. Postavenie veriteľa v rámci insolvenčného konania

V insolvenčnom konaní sa veritelia delia na dve hlavné skupiny. Jedná sa o veriteľov, ktorí svoj nárok uplatňujú podaním prihlášky a veriteľov, ktorí túto prihlášku nepodávajú, pretože spĺňajú iné, zákonom stanovené podmienky. V tejto práci sa budeme zameriavať na prvú skupinu, ktorá je pre nás omnoho významnejšia.

Veritelia prihlasujúci sa podaním prihlášky sa uspokojujú v závislosti od spôsobu riešenia úpadku. V prípade konkurzu je to rozvrhom, v prípade reorganizácie plnením reorganizačného plánu alebo plnením pri oddlžení. Vzhľadom na pravdepodobnosť uspokojenia je dôležité rozlišovať veriteľov na zaistených a nezaistených. V tomto momente je potrebné zdôrazniť, že táto práca analyzuje veriteľa, ktorá sa venuje hlavne spotrebiteľským úverom, preto sa budeme venovať primárne oddlženiu, ako spôsobu riešenia úpadku²⁵.

2.5.1. Zaistený veriteľ

„Zajištěným věřitelem je věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem náležícím do majetkové podstaty, a to jen zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva, postoupením pohledávky k zajištění nebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy.“²⁶

V prípade, že sa teda veriteľ prihlasuje ako zaistený, musí doložiť všetky skutočnosti, ktoré preukazujú jeho zaistenie priamo v svojej prihláške. Prihláška následne podlieha prieskumu, a po zistení jej pravosti, výšky a poradia bude veriteľ uspokojený zo speňaženia predmetu zaistenia. Zaistený veriteľ udeľuje pokyny

²⁴ Insolvenční zákon. *Reorganizace* [online].

²⁵ LANDA, M. *Ekonomika insolvenčního řízení*, s. 88.

²⁶ Insolvenční zákon. *Postavení věřitelů a věřitelských orgánů* [online].

insolvenčnému správcovi v súvislosti so speňažením predmetu zaistenia. Insolvenčný správca je týmito pokynmi viazaný, môže ich však odmietnuť, ak si myslí, že vie predmet zaistenia predať výhodnejšie. Speňažením veci následne pohľadávka zaniká a zaistený veriteľ sa uspokojí zo 100 % výťažku speňaženia predmetu zaistenia. Samozrejme, z tejto čiastky sa najprv odráta odmena insolvenčného správcu a náklady na správu a speňaženie²⁷. Zaistený veriteľ nemá ďalej právo uspokojovať sa plnením zo splátkového kalendára.²⁸

Z vyššie uvedenej definície je viditeľné, že existuje taxatívny výpočet spôsobov zaistenia pohľadávky. Nie všetky sú však rovnako využívané, a preto som sa rozhodla detailnejšie priblížiť iba vybrané spôsoby zaistenia.

2.5.1.1. Zadržovacie právo

„Zákoník obecně stanoví, že ten, kdo má povinnost vydat cizí movitou věc, kterou má u sebe, může ji ze své vůle zadržet k zajištění splatného dluhu osoby, již by jinak měl věc vydat.“²⁹

Zadržovacie právo je možné uplatniť len na zaistenia už splatného dlhu. V prípade, že hrozí, že dlžník svoj dlh nesplní, pretože nie je schopný splácať ani ostatné svoje dlhy, môže veriteľ zadržať vec aj pred okamžikom splatnosti. Zadržovacie právo zaniká v dôsledku zániku zaisteného dlhu alebo preto, že zanikla zadržaná vec. Ďalšou možnosťou dlžníka je dať veriteľovi inú istotu, že dlh splní. Zadržovacie právo zaniká aj v prípade, že sa ho veriteľ sám vzdá. Napriek tomu, že zadržovacie právo je všeobecne často využívaným inštitútom, nepovažujem ho za vhodný inštitút pre vybraného veriteľa³⁰.

²⁷ Maximálne však 9% z výťažku speňaženia.

²⁸ HÁSOVÁ, J. a MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*, s. 219.

²⁹ Hájek, Zrzavecký advokátní kancelář, s.r.o.. *Nový Občanský zákoník - 62. Zadržovací právo* [online].

³⁰ Nový občanský zákoník. *Novinky v zástavním a zadržovacím právu* [online].

2.5.1.2. Zástavné právo

Je vecným právom, ktoré môže mať jedna osoba voči cudziemu majetku. Jeho vecná povaha sa prejavuje v tom, že nasleduje právny osud zaistenej veci. Jeho funkciou je zaistenie dlhu, teda toho, že dlžník dostojí svojej povinnosti, ktorú má voči veriteľovi. Zástavou môže byť každá vec či iná majetková hodnota, s ktorou je možné obchodovať. V prípade, že dlžník nesplní svoj dlh riadne a včas, môže sa veriteľ uspokojiť z výťažku z predaja poskytnutej zástavy vo verejnej dražbe alebo predajom podľa zvláštneho zákona. Veriteľ si však môže zástavu aj ponechať, toto zjednanie však vyžaduje písomnú formu. Zástavné právo je veľmi bežným zaistovacím inštitútom, je však dôležité podotknúť, že predmetný veriteľ tento spôsob zaistenia zatiaľ nevyužíva³¹.

2.5.1.3. Zaistovací prevod práva

V súvislostiach tejto bakalárskej práce je dôležité vysvetliť si fungovanie zaistovacieho prevodu práva. Jedná sa o inštitút, ktorý zabezpečuje dočasný a zmluvný prevod práva dlžníka na veriteľa, slúžiaci na zaistenie dlhu veriteľa za dlžníkom. Jedná sa o právo majetkové, teda prevoditeľné. V prípade, že dôjde k splneniu záväzku, zaniká tento zaistovací inštitút a dlžníkovi je umožnené vykonávať práva v plnom rozsahu. Naopak, v prípade, ak nie je záväzok splnený, stáva sa prevod práva nepodmieneným a dlžník predá veriteľovi všetko, čo je nutné k plnému výkonu prevedeného práva. Veriteľ následne disponuje s predmetom, s ktorým bol zaistovací prevod práva spojený ako jeho vlastník.³²

2.5.2. Nezaistený veriteľ

Ako už bolo vyššie spomenuté, nezaistený veriteľia rozhodujú o spôsobe oddĺženia na schôdzi veriteľov. Nezaistení veriteľia, ktorí sa do insolvenčného konania prihlásili

³¹ Nový občanský zákoník. *Novinky v zástavním a zadržovacím právu* [online].

³² MIHALÍK, V. *Zajišťovací převod práva v novém občanském zákoníku* [online].

prihláškou následne rozhodnú, či bude oddĺženie riešené speňažením majetkovej podstaty alebo plnením splátkového kalendára.

V prípade spotrebiteľov väčšinou dochádza k plneniu splátkovým kalendárom. Dlžník sa zaviazá, že bude po dobu 5 rokov mesačne splácať zo svojich príjmov určitú čiastku. Túto čiastku rozvrhne dlžník medzi nezaistených veriteľov podľa pomeru ich pohľadávok spôsobom určeným v rozhodnutí insolvenčného súdu o schválení oddĺženia.

V prípade nezaisteného veriteľa sa počíta s tým, že sa uspokojí minimálne vo výške 30 % zo svojej pohľadávky a dlžník je od zvyšnej časti dlhu oslobodený. Toto oslobodenie sa vzťahuje aj na veriteľov, ktorí sa do insolvenčného konania neprihlásili alebo k ich pohľadávkam nebolo prihladené. O oslobodení rozhoduje insolvenčný súd na návrh dlžníka v prípade, že dlžník splnil riadne a včas všetky povinnosti podľa schváleného spôsobu oddĺženia.³³

2.6. Postúpenie pohľadávok

Postúpenie pohľadávok je upravené v zákone č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (ďalej iba „Občiansky zákoník“) v ustanoveniach § 1879 až § 1887. Jedná sa o základný inštitút zmeny v osobe veriteľa – postupiteľa na nového veriteľa - postupníka. Postúpením pohľadávky rozumieme jej predaj, teda postúpenie úplatné. Nie je vylúčené, že sa pohľadávky postupujú bezúplatne, tomu sa však v tejto práci venovať nebudem. Zákon zároveň umožňuje postúpiť aj časť pohľadávky. V rámci postúpenia pohľadávky prechádzajú na nového veriteľa aj práva spojené s touto pohľadávkou, pričom za zmienku stojí hlavne zaistenie³⁴. Veriteľ môže pohľadátku postúpiť aj bez súhlasu dlžníka a k zmluve o postúpení pohľadávky sa nevyžaduje písomná forma. Je však dôležité dlžníkovi postúpenie pohľadávky oznámiť, pretože ako vyplýva z § 1882 odst. 1 Občianskeho zákonníku: „*Dokud postupitel dlužníka nevyrozumí, nebo*

³³ HÁSOVÁ, J. a MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*, s. 221-222.

³⁴ §1880 odst. 1 Občianskeho zákonníku

dokud postupník postoupení pohledávky dlužníku neprokáže, může se dlužník své povinnosti zprostit tím, že splní postupiteli, nebo se s ním jinak vyrovná.“³⁵

Postúpenie pohľadávky môže byť využité ako alternatívne riešenie vymáhania pohľadávok v súvislosti s obavami veriteľa o dobytnosť jeho pohľadávky v budúcnosti. Pri správnom nastavení kúpnej ceny môže veriteľ pohľadávku postúpiť ďalšiemu subjektu a vyhnúť sa zdĺhavému vymáhaniu po dlžníkovi. Pri postupovaní pohľadávky si však veriteľ musí uvedomiť, že pohľadávka býva zvyčajne postúpená za nižšiu sumu, ako je dlžná čiastka, vzhľadom k tomu, že sa veriteľ zbaví rizika, že nebude na pohľadávku uhradené nič³⁶.

2.7. Bonita dlžníka

Keď veriteľ poskytuje finančné prostriedky dlžníkovi, vystavuje sa riziku, že dlžník nebude svoj záväzok hradiť. Toto riziko sa nazýva úverovým rizikom a veriteľ sa pred ním snaží chrániť. Veriteľ môže skúmať bonitu dlžníka, teda zistiť jeho predpokladanú schopnosť splácať svoj záväzok. Platí, že čím väčšiu bonitu dlžník preukáže, tým je pravdepodobnejšie, že bude svoj záväzok hradiť riadne a včas. V rámci skúmania bonity veriteľ posudzuje príjmy dlžníka, jeho výdaje a môže si vyžiadať výpisy s príslušných úverových registrov³⁷.

2.8. Účtovnícke a daňové aspekty pohľadávok

Táto práca je písaná z pohľadu veriteľa, ktorý sa snaží vymôcť svoju pohľadávku od dlžníka. Z tohto dôvodu bude aj nasledujúca kapitola koncipovaná z pohľadu veriteľa a jeho účtovníckych či daňových povinností v súvislosti s insolvenčným konaním.

³⁵ ELIÁŠ, K. *Některé otázky související s postoupením pohledávky* [online].

³⁶ ELIÁŠ, K. *Některé otázky související s postoupením pohledávky* [online].

³⁷ BUČKOVÁ, V. *Bonita klienta – jak a proč ji banky zjišťují* [online].

Pohľadávky ako súčasť účtovníctva či daňovej evidencie musia byť sledované a starostlivo zaznamenávané. Je dôležité, aby mal veriteľ k dispozícii evidenciu všetkých potrebných listín a dokumentov, predovšetkým kvôli tomu, aby uniesol dôkazné bremeno v prípadoch ak má nárok na úhradu, daňové zvýhodnenie, či zníženie hodnoty pohľadávky. Evidencia pohľadávok je možná viacerými spôsobmi, najčastejší a zrejme aj najpraktickejší spôsob je využitie špeciálneho softwaru, vyvinutého priamo na tento účel.

2.8.1. Opravné položky

Pri oceňovaní majetku a záväzkov ku koncu rozvahového dňa, zahrňujeme do účtovníctva iba tie zisky, ktoré boli skutočne dosiahnuté. Pohľadávka po splatnosti stráca na hodnote a s postupom času sa šance na jej preplatenie znižujú. Táto pohľadávka je preto určitým rizikom, ktoré musí byť do účtovníctva zahrnuté. Opravnými položkami preto vyjadrujeme prechodné zníženie hodnoty majetku³⁸.

Pohľadávky spojené s insolvenčným konaním sú pre veriteľa značne rizikové, pretože môžu strácať svoju hodnotu. Kvôli dodržaniu zásad účtovníctva musí veriteľ vytvoriť opravnú položku alebo časť pohľadávky odpísať do nákladov. V účtovníctve bude zníženie dočasnej hodnoty korešpondovať so zásadou verného a poctivého zobrazenia a zásadou opatrnosti. Existuje možnosť využiť daňovo uznateľnú opravnú položku alebo odpísanie pohľadávky za dlžníkom v insolvenčnom konaní.

Ak kvôli insolvenčnému konaniu stratí pohľadávku svoju hodnotu, môže veriteľ tvoriť opravné položky dvomi spôsobmi. Účtovným, ktorý je povinný a daňovým, ktorý je dobrovoľný. Podmienkou je, aby tieto pohľadávky neboli premlčané.

1. Účtovné opravné položky

Účtovné opravné položky sú podľa § 25 odst. 1 písm. v) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z príjmov (ďalej iba „Zákon o daniach z príjmu“) daňovo neuznateľné. Toto účtovanie je upravené Českým účetním standartem (ďalej iba „ČUS“) pro podnikatele

³⁸ KADLEC, M. *Opravné položky k pohledávkám* [online].

č. 005. Tvorba opravnej položky sa zaúčtuje na príslušný účet v účtovej skupine 39 – Opravná položka k pohľadávkám (zvyčajne sa jedná o účet 391). Podľa ČÚS č. 019 podvojný zápis doplní nákladový účet v účtovej skupine 55 – Tvorba a zúčtovanie opravných položiek z provozní činnosti (zvyčajne účet 559). Tvorba opravnej položky sa účtuje na vrub nákladového účtu 559 (strana Má dáti, ďalej iba „MD“) a v prospech účtu 391 (strana Dal, ďalej iba „D“). Zrušenie opravnej položky sa považuje za výnos, ale do klasických výnosov sa neúčtuje. Zníži sa iba nákladový účet, súvisiaci s už vytvorenou opravnou položkou. Zrušenie opravnej položky sa účtuje zrkadlovo ako jej tvorba, teda MD 391 a D 559.

2. Daňové opravné položky

Podľa zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů (ďalej iba Zákon o rezervách pre zistenia základu dane z príjmu) je vytvorenie opravnej položky možné k pohľadávkam za dlžníkom v insolvenčnom konaní a to takto: *„Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení, které jsou výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, mohou vytvořit poplatníci daně z příjmů, kteří vedou účetnictví, až do výše rozvahové hodnoty nepromlčených pohledávek přihlášených u soudu od zahájení insolvenčního řízení do konce lhůty stanovené v rozhodnutí soudu o úpadku nebo do konce lhůty podle insolvenčního zákona, spojí-li soud s rozhodnutím o úpadku rozhodnutí o povolení oddlužení, a to v období, za které se podává daňové přiznání a v němž byly přihlášeny. Byla-li povolena reorganizace, namísto přihlášky pohledávky postačí, že dlužník věřitelovu pohledávku správně uvedl v seznamu svých dluhů podle zvláštního právního předpisu. K pohledávkám vyloučeným v § 2 odst. 2 nebo k pohledávkám vzniklým mezi spojenými osobami vymezenými v zákoně o daních z příjmů nelze tvořit opravné položky, které jsou výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmu podle tohoto ustanovení.“*³⁹

Aby boli opravné položky pohľadávok daňovo uznateľné, musí byť dodržaná podmienka prihlásenia do insolvenčného konania. Podľa výsledku insolvenčného

³⁹ § 8 odst. 1 zákona č. 593/1992 Sb.

konania alebo účinného popretia pohľadávky insolvenčným správcom, veriteľom alebo dlžníkom, sa opravná položka zruší.

Účtovný postup daňovej opravnej položky pri jej tvorbe je zachytený na strane MD nákladového účtu 55 – Tvorba a zúčtovaní opravných položiek z provoznej činnosti, konkrétne účet 558. Zároveň podvojným spôsobom vzniká zápis na strane D účtu 39 – Opravná položka k pohľadávkam – 391. Zrušenie opravnej položky vyžaduje zrkadlový postup.

2.8.2. Odpis pohľadávky

Nie každá pohľadávka je však riadne splnená, a preto nájdeme aj pohľadávky po splatnosti, ktoré sú uhradené z časti alebo vôbec. Veriteľovi zostane v rozvahe pohľadávka, ktorej reálna hodnota je už podstatne nižšia ako účtovná. Odpis pohľadávky sa vykoná priamo jej vyradením z rozvahy. Odpis pohľadávky predstavuje trvalé zníženie jej hodnoty, pričom odpis delíme na daňovo uznateľný a daňovo neuznateľný. Zníži sa teda stav obežných aktív (o odpísanú hodnotu pohľadávky) a tiež sa zníži účtový výsledok hospodárenia (prostredníctvom nákladu z odpisu pohľadávky)⁴⁰.

1. Daňovo neuznateľný odpis

Je typ odpisu, pri ktorom náklady na vymoženie pohľadávky presiahli získaný výťažok. V prípade, keď je dlžníkovi odpustená časť dlhu, stáva sa naturálnou obligáciou⁴¹. Túto časť musí veriteľ na základe výsledku insolvenčného konania odpísať. V účtovníctve slúži na odpísanie nákladový účet v účtovnej skupine 54 – Jiné provozní náklady, väčšinou účet 546 a aktívny účet v skupine 31 – Pohledávky z obchodních vztahů, a to účet 311. Vznik odpisu bude účtovaný na strane MD účtu 546 a D účtu 311. Mimoriadne môže dôjsť k čiastočnej úhrade. Táto operácia sa zaúčtuje na stranu MD aktívneho účtu podľa spôsobu úhrady, a to hotovostnou alebo

⁴⁰ DĚRGEL, M. *Odpis nedobytné pohledávky* [online].

⁴¹ Naturálna obligácia je taká obligácia, ktorá síce ako dlžníkov dlh existuje, ale jej splnenie si veriteľ nemôže vymôcť u súdu alebo iného autoritatívneho orgánu. Ide iba o naturálne právo, ktorému chýba vynútiteľný nárok.

bezhotovostnou úhradou (211 – Pokladna, 221 – Bežný účet) a na stranu D výnosového účtu 646 – Výnosy z odepsaných pohľadáv.

2. Daňovo uznateľný odpis

Daňovo uznateľný odpis sa nelíši od daňovo uznateľnej opravnej položky. Účtovný postup je totožný s nedaňovým len s tým rozdielom, že v účtovníctve sa spravidla vedie analytická evidencia nákladového účtu 54 – Jiné – provozní náklady podľa uznateľnosti a neuznateľnosti.⁴²

2.9. Ekonomický pohľad na pohľadávky

Krátkodobé aj dlhodobé pohľadávky sú súčasťou obežného majetku, čo je krátkodobý majetok, ktorý je neustále v obehu a mení sa z jednej zložky na druhú. Obežný majetok je okrem pohľadávok tvorený aj zásobami a krátkodobým finančným majetkom. Jedná sa o súčasť aktív a je zachytený v rozvahe⁴³.

Pre podnikateľský subjekt sú dôležité ekonomické ukazovatele, ktoré zohľadňujú jeho stav. Medzi dôležité ukazovatele patrí likvidita, teda schopnosť majetku premeniť sa rýchlo a bez veľkej straty hodnoty na peňažnú hotovosť. Pohľadávky sú považované za stredne likvidný majetok. Sú známe tri stupne likvidity a to konkrétne:⁴⁴

- **Okamžitá likvidita** (doporučená hodnota je od 0,2 do 0,5). Tento ukazovateľ zobrazuje pomer krátkodobého finančného majetku ku krátkodobým záväzkom, jedná sa teda o peniaze na bežnom účte voľne obchodovateľné cenné papiere a šeky. Veriteľ sa považuje za zdravého pokiaľ sa tento ukazovateľ nachádza v rozmedzí 0,2 až 0,5. V prípade, že by sa veriteľ nachádzal mimo tohto rozmedzia, signalizovalo by to, že jeho prostriedky nie sú dostatočne likvidné a mohlo by to viesť k problémom pri

⁴² MICHALKOVÁ, J. *Vymáhání pohledávek v rámci insolvenčního a exekučního řízení v České republice*, s. 62-65.

⁴³ KNÁPKOVÁ, A. a spol. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. s. 20

⁴⁴ RŮŽIČKOVÁ, P. a M. ROUBÍČKOVÁ. *Finanční management*. s. 36.

úhrade záväzkov. Vyjadruje teda schopnosť plniť svoje splatné dlhy najlikvidnejším majetkom⁴⁵.

$$\text{Okamžitá likvidita} = \frac{\text{finančný majetok}}{\text{krátkodobé záväzky}}$$

- **Pohotovú likviditu** (doporučená hodnota je od 0,7 do 1,2). Ako najmenej likvidnú položku berieme zásoby, a preto je tento ukazovateľ upravený práve o ňu. Pre zachovanie likvidity by nemal ukazovateľ klesnúť pod 1. Pokiaľ je výsledok výrazne nižší ako likvidita bežná, je pravdepodobné, že veriteľ je nadmerne zásobený. Pokiaľ je hodnota naopak výrazne vyššia, značí to nadmerné viazanie obežných aktív vo forme pohotových prostriedkov. V tomto prípade nemôžeme očakávať výnos a je tak ovplyvnená celková výnosnosť⁴⁶.

$$\text{Pohotovú likviditu} = \frac{\text{obežné aktíva} - \text{zásoby}}{\text{krátkodobé záväzky}}$$

- **Bežnú likviditu** (doporučená hodnota je od 1,5 do 2,5). Ukazuje koľkokrát pokrývajú obežné aktíva krátkodobé záväzky. Jedná sa o ukazovateľ budúcej solventnosti veriteľa. Pokiaľ sa veriteľ dostane nad uvedené rozmedzie, tak má zlú štruktúru obežných aktív, konkrétne nadmerné zásoby, nedobytné pohľadávky alebo nepatrný stav peňažných prostriedkov. V prípade, že sa dostane pod uvedené rozmedzie, nemá naopak majetok na splácanie záväzkov⁴⁷.

$$\text{Bežná likvidita} = \frac{\text{obežné aktíva}}{\text{krátkodobé záväzky}}$$

Ďalším významným ukazovateľom je doba obratu, počas ktorej čaká veriteľ na úhradu pohľadávky. Tento ukazovateľ je vyjadrený v dňoch. Čím je tento ukazovateľ

⁴⁵ Analyzuj a proved'. *Ukazatele likvidity + Cashflow* [online].

⁴⁶ Analyzuj a proved'. *Ukazatele likvidity + Cashflow* [online].

⁴⁷ Analyzuj a proved'. *Ukazatele likvidity + Cashflow* [online].

nižší, tým menej prostriedkov potrebuje veriteľ na financovanie svojich pohľadávok a naopak⁴⁸.

$$\text{Doba obratu pohľadávok} = \frac{\text{pohľadávky}}{\text{tržby}/365}$$

Doba obratu záväzkov na druhej strane ukazuje dobu, za ktorú veriteľ hradí svoje záväzky voči iným subjektom a ukazuje jeho platobnú morálku. Tento ukazovateľ je vyjadrený v dňoch⁴⁹.

$$\text{Doba obratu záväzkov} = \frac{\text{záväzky}}{\text{tržby}/365}$$

2.10. Zhrnutie

Teoretická časť práce sa zaoberá pohľadávkami všeobecne, pričom obsahuje aj krátky rešerš rôznych spôsobov vymáhania pohľadávok. Vzhľadom k tomu, že táto práca je zameraná na pohľadávky vstupujúce do insolvenčného konania, je aj ďalšia časť teoretických východísk venovaná priebehu insolvenčného konania. V práci je vysvetlený priebeh insolvenčného konania, jeho jednotlivé fázy a pramene.

Priestor je venovaný aj spôsobom riešenia úpadku, pričom najväčšia časť je venovaná oddĺženiu, ktoré využívajú dlžníci veriteľa najčastejšia, dokonca by som si dovoľila tvrdiť, že ostatné spôsoby riešenia úpadku sú výnimočné. V insolvenčnom konaní je dôležité rozlišovať zaisteného a nezaisteného veriteľa a práva a povinnosti spojené s týmto postavením. Náš veriteľ sa môže ocitnúť v oboch týchto úlohách, preto sú popísané aj najčastejšie spôsoby zaistenia pohľadávky. Kapitola o postupovaní pohľadávok vysvetľuje základné postupy a približuje tento proces, ktorý môže veriteľ využiť v prípade, že sú na to vhodné podmienky. Časť venujúca sa bonite klienta stručne vysvetľuje, čo je podstatou tohto inštitútu.

⁴⁸ RUDOLSKÝ, J. *Finanční analýza firmy* [online].

⁴⁹ JADVIŠČÁK, D. *Finanční analýza* [online].

V závere sú uvedené účtovné, daňové a ekonomické aspekty danej problematiky so zameraním na opravné položky, odpis pohľadávky a ukazovatele finančnej analýzy. Teoretické východiska budú ďalej využité v analýze súčasného stavu a návrhoch riešenia.

3. ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU Z PRÁVNEHO, DAŇOVÉHO A EKONOMICKÉHO HĽADISKA

V tejto časti a budem venovať charakteristike a rozboru konkrétneho veriteľa. Vybrala som si spoločnosť XYZ a.s., ktorá je hlavným klientom advokátskej kancelárie, v ktorej pracujem ako advokátska koncipientka. Táto kapitola bude obsahovať predstavenie veriteľa, analýzu jeho pohľadávok so zameraním na pohľadávky vstupujúce do insolvenčného konania. Cieľom je zanalyzovať pohľadávky veriteľa a pohľadávky v insolvenčnom konaní, ktoré tvoria najväčšiu stratu. Podľa mojich predpokladov by z analýzy interných dokumentov veriteľa malo byť viditeľné, či je vymáhanie pohľadávok formou insolvenčného konania menej efektívne, v prípade určitej skupiny dlžníkov. Zároveň sa pokúsim navrhnúť riešenie, ktoré by pre veriteľa mohlo byť výhodnejšie.

Zamerala som sa na obdobie od roku 2008 do roku 2011, pretože toto časové obdobie konkrétne zaujímalo veriteľa. Sprístupnil mi teda dáta vzťahujúce sa práve k tomuto obdobiu. Vybral si toto obdobie preto, že väčšina dlžníkov, ktorých pohľadávky sú vymáhané cestou insolvenčného konania, rieši svoj úpadok oddĺžením formou splátkového kalendára. Tento kalendár je zostavovaný na obdobie 5 rokov, takže môžeme predpokladať, že oddĺženie, ktoré začalo bežať v roku 2011 by malo byť už v roku 2016 ukončené. Veriteľ ma tiež informoval, že oddĺženie formou speňaženia majetkovej podstaty dlžníka tvorí nepatrnú časť uspokojovania pohľadávok, ktorá je pre neho zanedbateľná. Musím dodať, že som žiadala aj o dáta z rokov 2012 až 2016, veriteľ mi však oznámil, že by pre neho bolo veľmi časovo náročné sprostredkovať tieto údaje a odporučil mi primárne sa zamerať na časové obdobie, ktoré určil ako rozhodujúce, pretože táto analýza ho zaujíma⁵⁰.

⁵⁰ Rozhovor s veriteľom XYZ a.s.

3.1.Charakteristika veriteľa XYZ a.s.

Veriteľ XYZ a.s. je jedným z najväčších nebankových inštitúcií na českom trhu, ktorá sa zameriava predovšetkým na poskytovanie spotrebiteľských úverov. Jeho pôsobenie na českom trhu je datované od roku 1997 a medzi jeho hlavné produkty patria účelové spotrebiteľské úvery, revolvingové úvery, neúčelové úvery či mikropôžičky. V roku 2016 poskytol veriteľ úvery v celkovej výške 11,5 miliardy Kč, čo nám dáva predstavu o jeho veľkosti. Veriteľ je zároveň súčasťou medzinárodnej finančnej skupiny a pôsobí tiež v iných štátoch⁵¹.

Organizačná štruktúra veriteľa je značne rozsiahla. Delí sa na početné divízie, ktoré sa ďalej delia na jednotlivé oddelenia. Predstavenstvo je zložené z troch členov, pričom predseda predstavenstva môže jednať samostatne alebo zvyšní dvaja členovia predstavenstva spoločne. Dozorná rada má tiež troch členov. Veriteľ uviedol do obehu 300 kusov kmeňových akcií, pričom všetky sú vo vlastníctve jediného akcionára⁵².

Keďže sa jedná o naozaj veľkého veriteľa jeho výsledok hospodárenia po zdanení sa pohybuje vo vysokých číslach. Zamerala som sa na obdobie od roku 2008 do roku 2011, v ktorom sa úplný výsledok hospodárenia pohyboval, tak ako je uvedené v tabuľke nižšie. Na tieto roky som sa zamerala aj v ďalších častiach tejto práce a boli vybrané na základe žiadosti veriteľa, z toho dôvodu, že táto práca je detailnejšie zameraná na pohľadávky vstupujúce do insolvenčného konania a spôsob riešenia úpadku, ktorý najčastejšie využívajú dlžníci veriteľa je oddĺženie formou splátkového kalendára, ktoré štandardne prebieha 5 rokov. Môžeme teda predpokladať, že dáta z tohto časového obdobia nebudú skreslené ešte trvajúcim oddĺžením⁵³.

⁵¹ Internetové stránky veriteľa XYZ a.s.

⁵² Internetové stránky veriteľa XYZ a.s.

⁵³ Výročná správa veriteľa XYZ a.s.

Graf 1: Výsledok hospodárenia spoločnosti po zdanení v rokoch 2008 – 2011 (v tis. Kč)
Zdroj: vlastné spracovanie podľa výročnej správy veriteľa

3.2. Analýza likvidity veriteľa

Likvidita, teda schopnosť ekonomického subjektu splniť svoje záväzky prostredníctvom úhrady v peňažných prostriedkoch je jedným z významných pomerových ukazovateľov, ktorý nám prezrádza bližšie informácie o veriteľovi. Na výpočet rôznych druhov likvidity boli použité vzorce uvedené v predchádzajúcej časti tejto práce⁵⁴.

V tomto prípade nie je nutné počítať ukazovateľ pohotovej likvidity, keďže veriteľ, vďaka svojmu predmetu podnikania neudržiava žiadne zásoby a z toho dôvodu by bol výsledok pohotovej a bežnej likvidity zhodný⁵⁵.

⁵⁴ RUDOLSKÝ, J. *Finanční analýza firmy* [online].

⁵⁵ Výročná správa veriteľa XYZ a.s.

Rok	Okamžitá likvidita	Bežná likvidita
2008	0,19	0,57
2009	0,79	1,43
2010	0,54	2,83
2011	1,12	3,70

Tabuľka 1: Ukazovatele likvidity (2008-2011)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa výročnej správy veriteľa

Z tejto tabuľky nám vyplýva, že veriteľ sa v prípade bežnej aj okamžitej likvidity pohybuje nad odporúčaným rozmedzím, čo je výraznejšie pri likvidite bežnej. Predpokladám, že je to spôsobené predmetom podnikania veriteľa, ktorý vyžaduje väčšie množstvo likvidných prostriedkov.

3.3. Analýza doby obratu pohľadávok a záväzkov

K detailnejšej analýze veriteľa je potrebné vypočítať aj dobu obratu záväzkov a pohľadávok. Potrebné dáta boli dosadené do vzorov uvedených vyššie a znova som sa zamerala na rovnaké časové obdobie.

Doba obratu pohľadávok meria dobu, za ktorú veriteľ v priemere získa svoje pohľadávky od odberateľov. Doba záväzkov zase meria dobu, za ktorú priemerne hradí veriteľ svoje záväzky⁵⁶.

⁵⁶ RUDOLSKÝ, J. *Finanční analýza firmy* [online].

Rok	Doba obratu pohľadávok	Doba obratu záväzkov
2008	62	190
2009	50	132
2010	198	92
2011	133	67

Tabuľka 2: Doba obratu pohľadávok a záväzkov (v dňoch) (2008-2011)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa výročnej správy veriteľa

Doba obratu pohľadávok aj záväzkov je značne nestabilná, čo môžeme pripísať predmetu podnikania veriteľa. Doba obratu pohľadávok výrazne stúpila v roku 2010, čo môže byť pripísané nárastu množstva úverov, ktoré boli poskytnuté, pričom splácanie dlžníkov nestúpa úmerne s poskytovaním úverov, skôr naopak. Doba obratu záväzkov má klesajúcu tendenciu, ktorá vypovedá o väčšej zodpovednosti veriteľa v oblasti úhrady vlastných záväzkov.

3.4. Analýza pohľadávok

Táto kapitola je venovaná rozboru pohľadávok veriteľa XYZ a.s.. Venuje sa analýze pohľadávok v pomere k celkovým aktívam, dobe splatnosti pohľadávok a ich štruktúre. Následne sa zameriava na pohľadávky, ktoré prepadnú až do insolvenčného konania, a koľko z nich veriteľ naozaj vymôže. Táto skupina pohľadávok je následne analyzovaná podľa demografického hľadiska, a to konkrétne podľa vekových skupín. Toto hľadisko považuje veriteľ za relevantné a zaujíma ho analýza z tohto uhlu pohľadu.

3.4.1. Detailná analýza pohľadávok

Ako je zjavné z nasledujúcej tabuľky, aktíva veriteľa zaznamenali za pozorované obdobie kontinuálny nárast. V roku 2011 môžeme pozorovať menší pokles, ktorý môže byť dôsledkom ekonomickej krízy. Vzhľadom k predmetu podnikania – poskytovanie spotrebiteľských úverov je celkom pochopiteľný nárast pohľadávok v roku 2010, čo je

prejavom tejto krízy a jej dopadu na dlžníkov, ktorí si potrebovali požičať finančné prostriedky⁵⁷.

Rok	Aktíva celkom	Krátkodobé pohľadávky	Pohľadávky z obchodných vzťahov
2008	729.010	180.430	129.330
2009	971.881	146.531	107.592
2010	1.225.284	499.336	128.147
2011	1.128.872	324.770	167.794

Tabuľka 3: Podiel pohľadávok na celkových aktívach veriteľa (v tis. Kč) (2008-2011)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa výročnej správy veriteľa

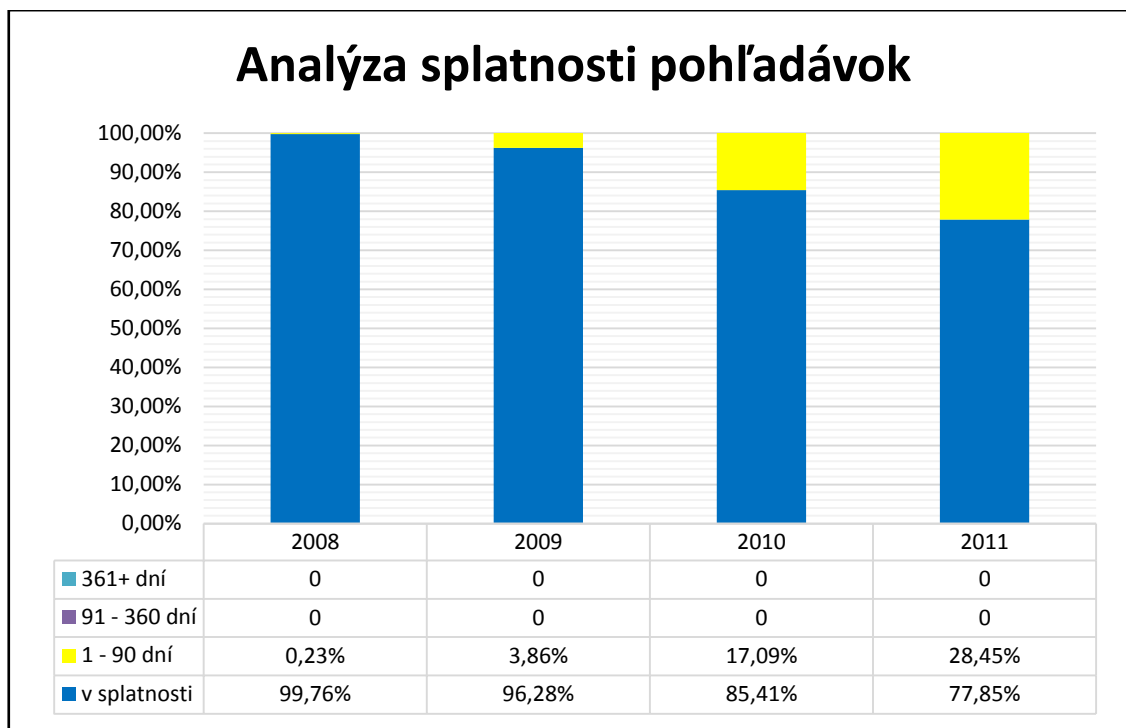
Pohľadávky voči klientom môžeme ďalej rozdeliť podľa ich splatnosti. Veriteľ rozdeľuje svoje pohľadávky na 4 skupiny a to:

- V splatnosti
- Po splatnosti 1 - 90 dní
- Po splatnosti 91 – 360 dní
- Po splatnosti viac ako 360 dní

V nasledujúcich grafov je zobrazené percento jednotlivých pohľadávok po splatnosti počas vybraných rokov⁵⁸.

⁵⁷ Výročná správa veriteľa XYZ a.s

⁵⁸ Výročná správa veriteľa XYZ a.s

Graf 2: Analýza splatnosti pohľadávok v rokoch 2008 – 2011 (v %)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa výročnej správy veriteľa

Ako je zrejmé z vyššie uvedeného grafu, väčšina pohľadávok je v splatnosti, pričom pohľadávky 1-90 dní po splatnosti tvoria druhú najväčšiu skupinu. Môžeme si všimnúť značný nárast tejto skupiny pohľadávok v priebehu rokov. Veriteľ zároveň v tomto období nemal žiadne alebo minimálne množstvo pohľadávok, ktoré boli dlhšie po splatnosti.

3.5. Pohľadávky vstupujúce do insolvenčného konania

Cieľom tejto práce je analyzovať pohľadávky veriteľa, ktoré vstupujú do insolvenčného konania a ich vymáhanie. Priebeh insolvenčného konania bol vysvetlený v predošlých kapitolách. Veriteľ ho považuje za značne dôležitú časť procesu vymáhania, v ktorej vidí isté rezervy a možnosť na zlepšenie.

Z nasledujúcej tabuľky vyplýva, koľko pohľadávok bolo prihlásených do insolvenčného konania, aké množstvo finančných prostriedkov veriteľ prostredníctvom tohto konania získal a aká bola strata⁵⁹.

Rok	Výška prihlásenej pohľadávky	Vymožená čiastka	Úspešnosť	Počet úverových zmlúv	Strata
2008	16.634	9.098	54,70 %	696	7.536
2009	59.997	42.648	71,08 %	3.004	17.349
2010	296.354	120.721	40,74 %	7.794	175.633
2011	624.784	274.680	43,96 %	13.892	350.104
Celkom					550.622

Tabuľka 4: Pohľadávky vymáhané cestou insolvenčného konania (v tis. Kč), (2008-2011)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa výročnej správy veriteľa

Z tabuľky je teda zrejmé, že množstvo pohľadávok vstupujúcich do insolvenčného konania rastie každým rokom. Jedná sa preto o dôležitú skupinu pohľadávok, ktoré by mohli byť vymáhané efektívnejšie. Strata, ktorá veriteľovi vzniká pri týchto pohľadávkach je spôsobená nastavením postupu insolvenčného konania. Keďže veriteľ sa zameriava hlavne na spotrebiteľské úvery, je pochopiteľné, že väčšina dlžníkov, ktorí využijú možnosť insolvenčného návrhu budú navrhovať ako spôsob riešenia svojho úpadku práve oddĺženie formou splátkového kalendára, ktoré im na konci ponúka možnosť oslobodiť sa od zvyšku dlhov v zákonom stanovenej časti.

Miera vymoženia pohľadávok v insolvenčnom konaní závisí od viacerých faktorov. Jedným z faktorov, ktoré využíva veriteľ na analýzu je aj demografické zloženie dlžníkov. Jeho delenie spočíva v rozdelení dlžníkov do vekových skupín v rozmedzí 10 rokov, pričom skupinu 20 až 30 ročných rozdeľuje na dve päťročné skupiny. Rozhodla som sa preto analyzovať veriteľovi pohľadávky práve z tohto hľadiska. V nasledujúcej tabuľke sú jednotlivé roky analyzované v súvislosti s vekovými skupinami dlžníkov⁶⁰.

⁵⁹ Interné dokumenty veriteľa XYZ a.s.

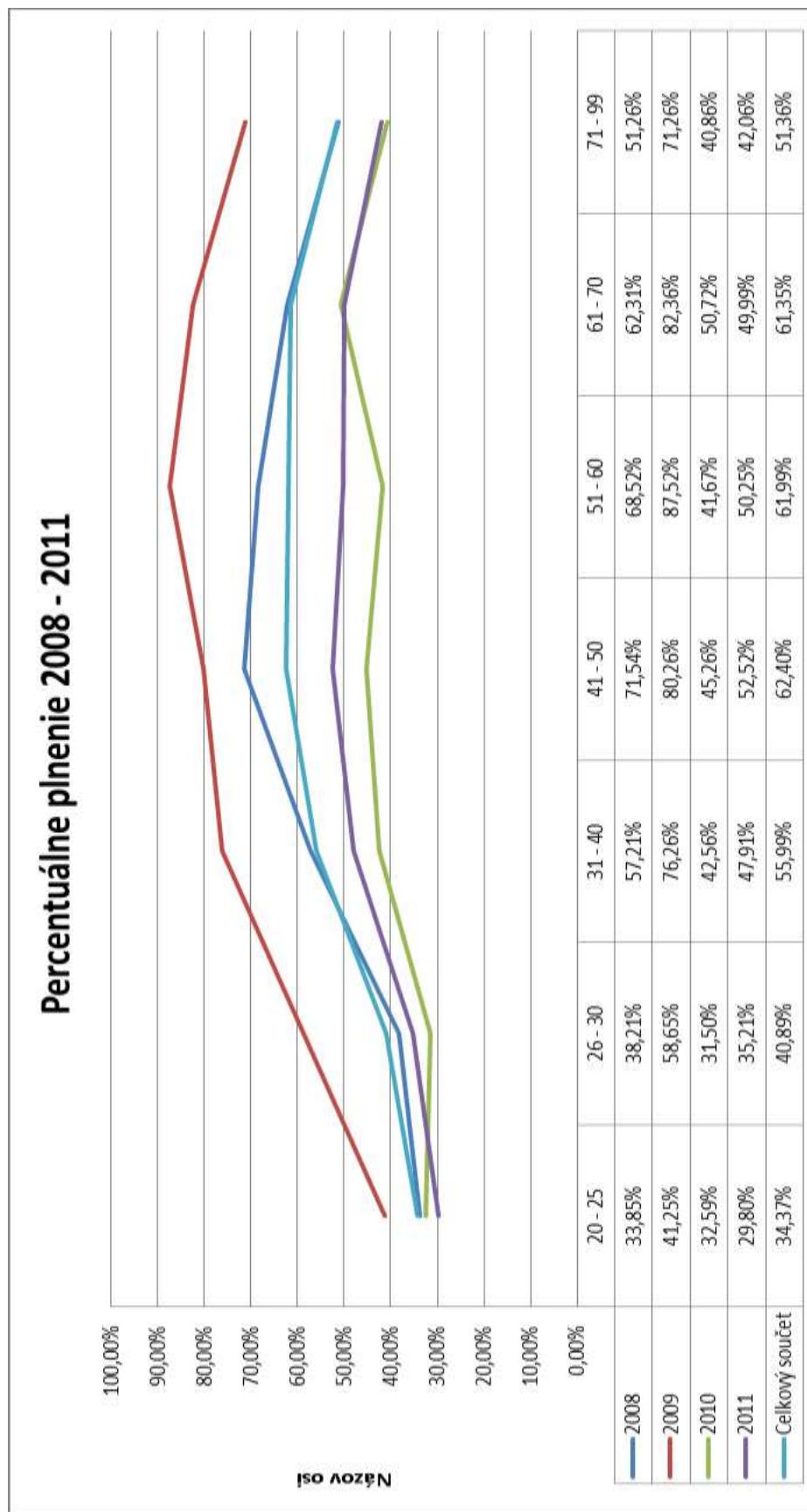
⁶⁰ Interné dokumenty veriteľa XYZ a.s

Veková skupina	2008	2009	2010	2011	Celkový súčet
20 -25 rokov	33,85 %	41,25 %	32,59 %	29,80 %	34,37 %
26 – 30 rokov	38,21 %	58,65 %	31,50 %	35,21 %	40,89 %
31 – 40 rokov	57,21 %	76,26 %	42,56 %	47,91 %	55,99 %
41 – 50 rokov	71,54 %	80,26 %	45,26 %	52,52 %	62,40 %
51 – 60 rokov	68,52 %	87,52 %	41,67 %	50,25 %	61,99 %
61 – 70 rokov	62,31 %	82,36 %	50,72 %	49,99 %	61,35 %
71 – 99 rokov	51,26 %	71,26 %	40,86 %	42,06 %	51,36 %
Celkom	54,70 %	71,08 %	40,74 %	43,96 %	52,62 %

Tabuľka 5: Demografická analýza v súvislosti s úspešnosťou vymáhania pohľadávok v insolvenčnom konaní (v %), (2008-2011)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa výročnej správy veriteľa

Tabuľka popisuje úspešnosť vymáhania pohľadávok v insolvenčnom konaní v súvislosti s demografickým faktorom. Dlžníci boli rozdelení na jednotlivé skupiny a následne bola vypočítaná návratnosť prihlásených pohľadávok v súvislosti s jednotlivými skupinami. Z tabuľky je teda zrejmé, že veková skupina do 30 rokov má úspešnosť približne o 10 % menšiu ako ostatné skupiny. Jedná sa teda o rizikové pohľadávky, ktoré veriteľovi spôsobujú stratu. Pre ilustráciu a prehľadnosť pridávam tiež graf znázorňujúci túto skutočnosť.

Graf 3: Demografická analýza v súvislosti s úspešnosťou vymáhania pohľadávok v insolvenčnom konaní (v %), (2008-2011)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa výročnej správy veriteľa

Z analýzy bolo tiež zistené, že veriteľ nevyužíva inštitút zaistovania pohľadávok. V jeho portfóliu síce existuje určité nepatrné množstvo zaistených pohľadávok, jedná sa však o individuálne prípady. V tomto môžeme pozorovať určitý nedostatok, ktorý bude riešený v kapitole venovanej vlastným návrhom riešenia⁶¹.

3.6. Účtovnícke a daňové aspekty

Vzhľadom na zásady účtovníctva musí veriteľ pri pohľadávkach vstupujúcich do insolvencie tvoriť opravné položky. Veriteľ tvorí opravné položky oboma spôsobmi, a to účtovným aj daňovým⁶².

Účtovné opravné položky účtuje veriteľ podľa Zákona o daniach z príjmu ako tvorbu opravnej položky na účet 391 – opravná položka k pohľadávkam na stranu D. Na druhú stranu používa účet 559 – tvorba a zúčtovanie opravných položiek na stranu MD. Zrušenie opravnej položky veriteľ neučtuje do výnosov, ale zníži nákladový účet. Účtuje teda zrkadlovo MD 391 a D 559⁶³.

V prípade, že veriteľ splní zákonom stanovené podmienky⁶⁴ na vytvorenie daňovej opravnej položky, čo vo väčšine prípadov u daného veriteľa splnené je, postupuje podobne ako v prípade účtovnej opravnej položky. Na stranu D sa účtuje na účte 391 – opravná položka k pohľadávkam a na strane MD 558 – tvorba a zúčtovanie zákonných opravných položiek⁶⁵.

Samozrejme neoficiálnou dôvodom úpadku dlžníka riešeného cestou oddĺženia je možnosťou odpustenia časti pohľadávky. Veriteľ vykonáva odpis pohľadávky priamo vyradením z rozvahy. V prípade, že je dlžníkovi odpustená časť jeho dlhu, stáva sa z tejto časti naturálna obligácia, ktorú veriteľ odpisuje prostredníctvom účtu 546 – odpis pohľadávky na MD a účtu 311 – pohľadávky z obchodných vzťahov na D. V tomto prípade sa jedná o daňovo neuznatelný odpis. Daňovo uznatelný odpis

⁶¹ Interné dokumenty veriteľa XYZ a.s

⁶² Interné dokumenty veriteľa XYZ a.s

⁶³ Interné dokumenty veriteľa XYZ a.s

⁶⁴ Prihlásenie do insolvenčného konania

⁶⁵ Interné dokumenty veriteľa XYZ a.s

účtuje veriteľ ako daňovo uznateľnú opravnú položku. Tento postup veriteľa považujem za ideálny a v súlade so zákonom⁶⁶.

3.7. Zhrnutie

Z analýzy veriteľových pohľadávok som dospela k tomu, že pohľadávky tvoria značnú časť jeho aktív, čo je pochopiteľné vzhľadom na predmet jeho podnikania. Keďže táto práca je zameraná na vplyv insolvenčného konania u konkrétneho veriteľa, považujem analýzu pohľadávok vstupujúcich do tohto konania za hlavnú. Na jej základe môžeme tvrdiť, že vymožitelnosť pohľadávok vstupujúcich do insolvenčného konania má svoje rezervy. Po rozdelení týchto pohľadávok podľa demografického hľadiska si dovoľím tvrdiť, že najviac stratové sú pre veriteľa pohľadávky, kde je dlžník vo veku od 18 do 30 rokov. Navrhujem preto, aby sa veriteľ zameral na túto problematickú skupinu pohľadávok.

Z analýzy pohľadávok bolo tiež zistené, že veriteľ svoje pohľadávky zaistuje iba minimálne. Zaistenie pohľadávok je iba vo výnimočných individuálnych prípadoch, čo považujem za nedostatok, ktorému sa venujem v kapitole zamerajúcej sa na návrhy riešení.

V účtovníckej a daňovej oblasti má veriteľ zavedený postup, ktorý realizuje pri pohľadávkach vstupujúcich do insolvenčného konania, a ktorý považujem za adekvátny a v súlade s právnou úpravou.

⁶⁶ Interné dokumenty veriteľa XYZ a.s

4. VLASTNÉ NÁVRHY RIEŠENIA VRÁTANE ICH EKONOMICKÉHO ZHODNOTENIA

Táto časť bakalárskej práce je venovaná vlastným návrhom riešenia. Vzhľadom na uskutočnenú analýzu pohľadávok veriteľa, ktorá bola zameraná primárne na pohľadávky vstupujúce do insolvenčného konania budú návrhy riešení prevažne vedené práve v kontexte s insolvenčným konaním.

Je zrejmé, že pohľadávky vstupujúce do insolvenčného konania tvoria skupiny pohľadávok s potenciálom na zlepšenie. Z analýzy interných dokumentov môžeme dovodiť, že medzi tými pohľadávkami nájdeme konkrétnu skupinu, ktorej vymáhanie nie je oproti iným skupinám dostatočne efektívne.

Medzi návrhy na zlepšenie tiež patrí zaistenie pohľadávok. Veriteľ svoje pohľadávky zaistí iba vo výnimočných individuálnych prípadoch a tu vidím priestor na zlepšenie. Okrem iného je veriteľovi navrhnuté detailnejšie preverovanie bonity dlžníkov.

4.1. Postúpenie pohľadávky

Z analýzy pohľadávok vstupujúcich do insolvenčného konania rozdelených podľa demografického členenia je zrejmé, že jedna skupina pohľadávok je problematickejšia. Jedná sa konkrétne o pohľadávky vekovej skupiny od 18 do 30 rokov. Vymožiteľnosť sa tu pohybuje v rozmedzí od 30 % do 40 % počas obdobia 2008 - 2011, čo je o približne 10 % nižšia úspešnosť ako v iných skupinách⁶⁷.

Veriteľ si teda uvedomuje, že táto skupina pohľadávok je oproti ostatným problémová. Riešením by mohlo byť postúpenie pohľadávok za úplatu. Keďže veriteľ si je vedomý toho, že vzhľadom na právnu úpravu insolvenčného konania môže dostať minimálne 30 % výšky pohľadávky a z analýzy interných dokumentov vyplýva, že pri tejto demografickej skupine s najväčšou pravdepodobnosťou nezíska viac. V prípade

⁶⁷ Interné dokumenty veriteľa XYZ a.s

správneho nastavenia postupovania pohľadávok by veriteľ mohol získať naspäť vyššie percento svojej pohľadávky⁶⁸.

Z interných dokumentov a predošlej analýzy trhu veriteľa vyplýva, že pohľadávky by mohli byť postupované za 40 % svojej ceny. Veriteľ si je vedomý, že sa jedná o skupinu pohľadávok, ktorá s najväčšou pravdepodobnosťou nebude uspokojená v plnej výške. V prípade, že by sa veriteľovi podarilo postúpiť túto skupinu pohľadávok za 40 % jej hodnoty, bol by tento obchod pre neho výhodný. Je potrebné brať do úvahy aj administratívne náklady spojené s postúpením pohľadávky⁶⁹. Na druhej strane pri veriteľovi takých rozmerov ako veriteľ XYZ a.s. nie sú tieto položky natoľko markantné. Veriteľ XYZ a.s. má svoje vlastné právne oddelenie, ktoré sa postará o spísanie zmluvy o postúpení pohľadávky. Taktiež v prípade veriteľa s tak rozsiahlym portfóliom sa predmetné pohľadávky nebudú postupovať jednotlivo, ale ako balík s určitým množstvom. Z toho dôvodu budú aj administratívne náklady vynesené jedenkrát a nie opakované⁷⁰.

Je však potrebné predpokladať, že vzhľadom na situáciu na trhu nenájde postupníka, ktorý by mal záujem o pohľadávky za 40 % ich hodnoty. V tomto prípade si môže veriteľ, teda postupiteľ dovoliť ísť do postúpenia pohľadávky za 30 % jej hodnoty. Táto hodnota je totožná s tou, ktorú by mal získať aj počas insolvenčného konania. Na druhej strane dostane veriteľ tieto peniaze hneď a nebude na ne musieť čakať 5 rokov, teda po dobu, počas ktorej prebieha oddĺženie formou splátkového kalendára, čo je hlavným spôsob riešenia úpadku veriteľových dlžníkov. To považujem za výhodu v prípade veriteľa, ktorý poskytuje spotrebiteľské úvery a je vhodné, aby mal dostatok likvidných prostriedkov⁷¹.

Pohľadávky by boli postupované ako súbor, pričom každá jednotlivá pohľadávka by mala svoju menovitú hodnotu a bola by známa aj konkrétna obstarávacia cena. V našom prípade navrhujem, aby sa jednalo o percentuálne vyjadrenie. Na postupníka

⁶⁸ Interné dokumenty veriteľa XYZ a.s

⁶⁹ Náklady tvoria napr. spísanie zmluvy o postúpení pohľadávky, presun súvisiacej dokumentácie, aktualizácia interných systémov

⁷⁰ Interné dokumenty veriteľa XYZ a.s

⁷¹ Interné dokumenty veriteľa XYZ a.s

by teda boli postúpené všetky pohľadávky v skupine za cenu, ktorá je rovná súčtu obstarávacích cien jednotlivých pohľadávok.

Zjednodušene sa o postúpení pohľadávky bude veriteľ účtovať nasledujúco⁷²:

	MD	D
Tržba z postúpenia pohľadávky v hodnote za, ktorú bola postúpená	315 – ostatné pohľadávky	646 – výnosy z odpísaných pohľadávok
Odpis pohľadávky v jej menovitej hodnote	546 – odpis pohľadávky	311 – pohľadávky z obchodných vzťahov

Tabuľka 6: Zjednodušené účtovanie o postúpení pohľadávky

Zdroj: vlastné spracovanie podľa⁷³

Do účtovania o postúpení pohľadávky však vstupuje aj daňový aspekt. Daňovo uznateľným nákladom je podľa Zákona o dani z príjmu menovitá hodnota pohľadávky pri jej postúpení, a to do výšky príjmov plynúcich z jej postúpenia a obstarávacia cena pohľadávky získanej postúpením, a to do výšky príjmov plynúcich z jej úhrady dlžníkom alebo postupníkom pri jej následnom postúpení. Tieto daňovo uznateľné náklady je ešte možné zvýšiť o vytvorenú opravnú položku alebo rezervu. Zaučtovanie teda bude vyzeráť nasledovne⁷⁴.

⁷² KADLEC, M. *Účtování postoupení pohledávky* [online].

⁷³ KADLEC, M. *Účtování postoupení pohledávky* [online].

⁷⁴ KADLEC, M. *Účtování postoupení pohledávky* [online].

	MD	D
Tržba z postúpenia pohľadávky v hodnote za, ktorú bola postúpená	315 – ostatné pohľadávky	646 – výnosy z odpísaných pohľadávok
Úhrada postúpenej pohľadávky v hodnote za, ktorú bola postúpená	221 – bankové účty	315 – ostatné pohľadávky
Odpis pohľadávky v hodnote za, ktorú bola postúpená	558 – tvorba a zúčtovanie zákonných opravných položiek	311 – pohľadávky z obchodných vzťahov

Tabuľka 7: Zjednodušené účtovanie o postúpení pohľadávky

Zdroj: vlastné spracovanie podľa ⁷⁵

4.2. Preverovania bonity

Prevenčnou možnosťou ako sa vyhnúť tomu, aby skupina problematických pohľadávok vôbec vznikla je dôkladnejšie preverovania bonity tejto kritickej skupiny. Preverovanie bonity alebo úveryšchopnosti dlžníka prebieha momentálne u veriteľa prostredníctvom výplatných pásov, ktoré musí žiadateľ o úver sprístupniť, a na ktorých je uvedený čistý príjem žiadateľa a overovacím telefonátom zamestnávateľovi, ktorý túto skutočnosť potvrdí⁷⁶.

Veriteľ by však mohol využívať aj iné možnosti, a tým sa vyhnúť tomu, že by bol úver poskytnutý dlžníkovi, ktorý je už v tej dobe predĺžený a je zrejmé, že nebude môcť svoj záväzok splácať.

Jednou z možností je výpis z Nebankového registru klientskych informácií (ďalej iba „NRKI“), ktorý spravuje CNCB – Czech Non-Banking Credit Bureau. Výpis z tohto registra obsahuje množstvo záväzkov, ktoré žiadateľ o úver spláca, výšku jeho splátky a ďalšie potrebné informácie, z ktorých sa dá dovodiť jeho schopnosť splácať nový

⁷⁵ KADLEC, M. *Účtování postoupení pohledávky* [online].

⁷⁶ Interné dokumenty veriteľa XYZ a.s

záväzok⁷⁷. Cena za výpis sa pohybuje v rozmedzí od 100,- Kč do 200,- Kč (plus v niektorých prípadoch poštovné). Túto cenu považujem za prijateľnú vzhľadom na to, že tento výpis bude požadovaný v konkrétnych prípadoch a v porovnaní so stratou, ktorú táto skupina dlžníkov spôsobuje je naozaj nepatrný⁷⁸.

Ďalšou možnosťou pre veriteľa je vyžiadať si výpis z registra SOLUS, čo je záujmové združenie právnických osôb, ktoré sa zameriava na prevenciu predlžovania spotrebiteľov. Združuje rôznych podnikateľov, z viacerých podnikateľských sektorov, ktorí si medzi sebou vymieňajú informácie týkajúce sa poskytnutých úverov a hlavne ich nehradenia zo strany dlžníka. Cena za výpis sa pohybuje približne v rovnakom rozmedzí ako v prípade registru NRKI, teda od 30,- Kč do 229,- Kč. Pričom tie najnižšie ceny sa vzťahujú na overenie prostredníctvom sms⁷⁹.

Veriteľ by teda mohol využívať aj prostriedky overovania bonity prostredníctvom príslušných výpisov z registra. Náklady, ktoré by na to musel využiť sú zanedbateľné v porovnaní s úžitkom, ktorú by to prinieslo. Možnosťou by tiež mohlo byť aj zohľadňovanie týchto nákladov ako poplatkov za poskytnutie úveru. Na základe detailnejšieho overenia bonity, v prípade kritickej skupiny by totiž veriteľ neposkytoval úver niektorých dlžníkom a znížil by tak svoju stratu. Zároveň by sa výpisy z vyššie uvedených registrov mohli použiť aj v iných situáciách, napríklad pri konaní pred súdom ako dôkazný prostriedok.

4.3. Zaist'ovanie pohľadávok

V prípade veriteľa XYZ a.s. považuje autorka za najvhodnejší spôsob zaistenia zaist'ovací prevod práva a zástavné právo.

Veriteľ by v mohol v prípade účelových úverov, napríklad na vozidlo, zaist'ovať svoju pohľadávku zaist'ovacím prevodom práva. Zmluva o zaist'ovacom prevode práva by bola súčasťou úverovej zmluvy a jej podpisom by dlžník dočasne previedol

⁷⁷Czech Non-Banking Credit Bureau. *O spoločnosti* [online].

⁷⁸<http://www.cncb.cz/cz/cenik-vypisu-1404041428.html>

⁷⁹SOLUS. *O sdružení SOLUS* [online].

vlastnícke právo na veriteľa. Tento inštitút obsahuje rozvázovaciú podmienku, takže keď by dlžník svoj záväzok uhradil, prešlo by vlastnícke právo späť na neho. V prípade, že by dlžník svoj záväzok neuhradil, nepreviedlo by sa na neho vlastnícke právo a vlastníkom by ostal veriteľ⁸⁰.

Veriteľ by tiež pomohol podmieňovať uzavretie úverovej zmluvy zaistením takto vzniknutej pohľadávky zástavným právom k hnuiteľnej alebo nehnuteľnej veci dlžníka. Zmluva o zástave by bola súčasťou úverovej zmluvy a dlžník by ich teda podpisoval súčasne. V prípade veriteľa XYZ a.s. by nebolo výhodné zriaďovať zástavné právo k nehnuteľnosti, pretože by túto skutočnosť musela zapísať do Katastru nehnuteľností, čo by si vyžadovalo vyššie množstvo administratívy. Naopak v prípade zástavného práva k veci hnuiteľnej, by ju veriteľ mohol zobrať do úschovy, aby mal istotu, že v prípade, že dlžník nebude hradiť svoj záväzok, bude sa môcť uspokojiť z výťažku speňazenia zástavy⁸¹.

V oboch prípadoch a v situácii, že by dlžník podal insolvenčný návrh, by sa veriteľ mohol rozhodnúť, či sa v prípade schválenie oddĺženia bude prihlasovať ako veriteľ nezaistený alebo zaistený.

Výhodou prihlásenia sa ako zaistený veriteľ je, že bude uspokojený zo speňazenia predmetu zaistenia v celej jeho výške, a o túto čiastku potom poníži svoju pohľadávku. Zaistený veriteľ teda nemusí čakať na dobehnutie oddĺženia formou splátkového kalendára, v ktorom by mu bola vyplatená mesačne určitá čiastka v závislosti na jeho pohľadávke. V prípade, že výťažok speňazenia predmetu zaistenia nebude pokrývať celú pohľadávku veriteľa, má nárok na daňový odpis vo výške zostatku pohľadávky, ktorý nebol uhradený.

Veriteľ by zaistovaním pohľadávok formou zaistovacieho prevodu práva alebo zástavným právom získal stabilnejšiu a istejšiu pozíciu a v prípade insolvenčného konania by sa mohol rozhodnúť, či bude prihlasovať svoju pohľadávku ako zaistený alebo nezaistený veriteľ. Vedel by určiť akú má hodnotu vec, ktorá zaistuje pohľadávku

⁸⁰ HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník V. Záväzkové právo. Obecná časť (§ 1721-2054). Komentár.* s. 1271

⁸¹ HEJDUKOVÁ, B. *Zástavní právo ve světle nového občanského zákoníku* [online].

a určiť za akú cenu by mohla byť speňažená. Opätovne by kalkuloval s tým, že v prípade oddĺženia formou splátkového kalendára by získal približne 30 % hodnoty svojej pohľadávky. Keby však vedel, že predmet zaistenia má väčšiu hodnotu ako 30 % pohľadávky, mohol by sa prihlásiť ako veriteľ zaistený a uspokojil by sa z výťažku speňaženia predmetu zaistenia.

V prípade, že je dlžníkovi odpustená časť jeho dlhu, stáva sa z tejto časti naturálna obligácia, ktorú by veriteľ odpisoval prostredníctvom účtu 546 – odpis pohľadávky na MD a účtu 311 – pohľadávky z obchodných vzťahov na D, v prípade daňovo neuznateľného odpisu. Daňovo uznateľný odpis účtuje veriteľ ako daňovo uznateľnú opravnú položku, na strane MD nákladového účtu 55 – Tvorba a zúčtovanie opravných položiek z provoznej činnosti, konkrétne účet 558 a zároveň podvojným spôsobom vzniká zápis na strane D účtu 39 – Opravná položka k pohľadávkam – 391.

4.4. Zhodnotenie návrhov zo strany veriteľa

Po analýze situácie v oblasti vymáhania pohľadávok u veriteľa som moje výsledky a návrhy riešení predostrela na stretnutí s veriteľom. Najviac ho zaujala analýza pohľadávok práve v súvislosti s insolvenčným konaním, hlavne kvôli tomu, že som bola požiadaná, aby som sa zamerala práve na túto oblasť. Rovnako považuje za veľmi zaujímavé, že v rámci vymáhania pohľadávok cestou insolvenčného konania sa vykryštalizovala jedna skupina pohľadávok, ktorá je kritická a z časti stratová.

Veriteľ sa preto rozhodol zanalyzovať túto skupinu pohľadávok ešte detailnejšie a venovať sa jej vymáhaniu podrobnejšie. Overovanie bonity klienta považuje za dobrý nápad, ktorý nie je príliš nákladný a mohol by mu čiastočne pomôcť vyhnúť sa problematickým veriteľom. Rozhodol sa preto preveriť túto možnosť a prekonzultovať ju s Oddelením rizikových pohľadávok. Nápadom bolo, že by čiastku, ktorú musí uhradiť za výpis z príslušného registra, požadoval pri poskytnutí úveru od dlžníka ako poplatok za poskytnutie úveru.

Veriteľ považuje prevenciu vzniku kritických pohľadávok v súvislosti s demografickým členením dlžníkov za veľmi zaujímavý nápad. Za veľkú výhodu považuje práve to, že jeho finančné prostriedky neboli viazané u dlžníka po dobu 5 rokov, ale boli by uhradené hneď. Administratívne náklady na postup pohľadávok ako celku nepovažuje za problémové, pretože v minulosti už mali skúsenosť s postupovaním pohľadávok za úplatu. Je teda možné, že by sa s novým postupníkom dohodli iba konkrétne podmienky a mohla by byť použitá už vytvorená zmluvná dokumentácia.

Veriteľ tiež zaujal návrh na využitie zaistovacích inštitútov, ktorý považuje za užitočný. Nevýhodu však vidí v tom, že by musela byť upravená celá zmluvná dokumentácia.

Celkový dojem z konzultácie s veriteľom považujem za pozitívny. Poukázanie na skupinu kritických pohľadávok s potenciálom na zlepšenie považuje za veľký prínos a navrhnuté riešenie považuje za vhodné. Taktiež však zhodnotil, že vzhľadom na veľkosť veriteľa a objem pohľadávok, s ktorými pracuje, je potrebné, aby sa k týmto návrhom vyjadrili príslušné oddelenia.

4.5. Zhrnutie

Na základe mojej analýzy by som veriteľovi odporučila zamerať sa na skupinu pohľadávok, ktoré vstupujú do insolvenčného konania, konkrétne na skupinu dlžníkov vo veku 18 až 30 rokov. Z analýzy interných dokumentov totiž vyplýva, že táto skupina je v značnej miere stratová a je tu určitý potenciál na zlepšenie.

Veriteľovi som preto navrhla postupovanie tejto skupiny pohľadávok za 30 - 40 % jej ceny, pretože v tom prípade nebudú jeho finančné prostriedky viazané u dlžníka 5 rokov, teda po dobu trvania oddĺženia formou splátkového kalendára, ale bude ich mať k dispozícii hneď. Veriteľ musí počítať s určitým nákladmi, ktoré vzniknú pri postupovaní pohľadávok za úplatu, tie však nie sú také markantné. Veriteľ tiež môže počítať s tým, že sa vyhne nákladom súvisiacim s insolvenčným konaním.

Ďalším návrhom bolo detailnejšie preverovania bonity dlžníkov z tejto problematickej skupiny. Veriteľ by si mal vyžiadať výpis z registra NRKI a SOLUS na preverenie, či nie je dlžník predĺžený a tým pádom neposkytovať úver niekomu, kto ho s určitosťou nebude splácať.

Medzi moje návrhy tiež patrí zaistovanie pohľadávok veriteľa, a to zastávným právom alebo zaistovacím prevodom práva, ktoré budú priamo súčasťou úverovej zmluvy. Veriteľ tak zlepší svoje postavenie v insolvenčnom konaní, pretože bude mať možnosť prihlasovať sa ako zaistený veriteľ, ktorý je uspokojený zo speňazenia predmetu zaistenia. Nie je preto fixovaný na beh splátkového kalendára a finančné prostriedky má k dispozícii oveľa skôr.

Všetky tieto návrhy sa stretli s pozitívnym ohlasom zo strany veriteľa, ktorého zaujali a bude sa nimi v budúcnosti zaoberať.

ZÁVER

Táto bakalárska práca bola zameraná na vymáhanie a zaistenie pohľadávok u veriteľa, ktorý si neprial vystupovať pod svojim skutočným názvom, a preto ho v tejto práci nazývam spoločnosť XYZ a.s.. Jej cieľom bolo analyzovanie pohľadávok tohto veriteľa s bližším zameraním na pohľadávky vstupujúce do insolvenčného konania. Čiastkovým cieľom bolo analyzovanie pohľadávok v spojení s insolvenčným konaním a snaha o efektívnejšie vymáhanie týchto pohľadávok.

Prvá časť práce bola venovaná teoretickému uchopeniu danej problematiky. Zaoberala sa vymáhaním a zaistením pohľadávok všeobecne a značná časť bola venovaná priebehu insolvenčného konania. Z rozhovorov s veriteľom som vedela, že tento spôsob vymáhanie je pre neho dôležitý a zaujíma ho možnosť zlepšenia v tejto oblasti. V teoretickej časti boli predstavené aj ďalšie právne inštitúty, ktoré boli využité v návrhoch riešení pre veriteľa. V závere prvej časti boli tiež zdokumentované významné ekonomické ukazovatele, ktoré vypovedajú o stave pohľadávok veriteľa.

Druhá časť sa zaoberala analýzou súčasnej situácie v oblasti vymáhanie pohľadávok u veriteľa. Z použitých ekonomických ukazovateľov vyplýva, že veriteľ sa nachádza v dobrej ekonomickej situácii a na jednotlivých ukazovateľoch sa značne prejavuje predmet jeho podnikania, teda poskytovanie spotrebiteľských úverov. Ekonomické ukazovatele aj analýza pohľadávok sa vzťahovali na obdobie 2008 - 2011. Jednak preto, že od roku 2008 eviduje veriteľ svoje pohľadávky v internom systéme a taktiež preto, že väčšina dlžníkov vstupujúcich do insolvenčného konania volí ako formu riešenie svojho úpadku oddĺženie formou splátkového kalendára, ktoré prebieha 5 rokov a veriteľa zaujímali práve dáta z tohto obdobia. Môžeme teda predpokladať, že v roku 2017 by mali byť ukončené aj oddĺženia, ktoré začali bežať v roku 2011.

Z analýzy pohľadávok vstupujúcich do insolvenčného konania napokon vzišlo, že sa jedná o skupinu pohľadávok, ktorých vymáhanie by mohlo byť efektívnejšie. Následne boli pohľadávky špeciálne rozdelené podľa demografického hľadiska, teda na vekové skupiny. Zaujímavé bolo, že každý rok vyšla ako skupina s najväčšou stratou, skupina vo veku 18 až 30 rokov. Tu sa úspešnosť vymáhanie pohybovala o približne 10 % nižšie

ako v iných vekových skupinách. Z tejto analýzy je teda zrejmé, že sa jedná o problematickú skupinu a veriteľ by sa na ňu mal zamerať.

V návrhoch riešenia tejto situácie som veriteľovi navrhla postupovanie pohľadávok za úplatu, pričom bol zohľadnený aj účtovnícky a daňový aspekt tohto riešenia. Veriteľ by mohol postupovať pohľadávky za určité percento ich hodnoty ešte predtým, akoby ich musel vymáhať cestou insolvenčného konania, v ktorom vzhľadom na dáta, ktoré vyplývajú z jeho interných dokumentov dostane približne 30 % hodnoty pohľadávky. Jeho finančné prostriedky nebudú teda viazané u veriteľa a za postúpenie získa približne rovnakú alebo vyššiu hodnotu.

Ďalším návrhom bolo dôkladnejšie overovania bonity dlžníka a teda predchádzanie poskytovanie úverov predĺženým klientom. Veriteľ by mohol využívať výpisy z registrov NRKI a SOLUS, ktoré by si vyžiadal vždy v prípade dlžníka z kritickej skupiny.

Vzhľadom na to, že z analýzy bolo zistené, že veriteľ svoje úvery nezaistúje, medzi navrhnuté riešenia patrí aj využitie zaistovacích inštitútov, a to konkrétne zástavné právo a zaistovací prevod práva, ktoré považujem pre veriteľa za najvhodnejšie. Veriteľa by si mohol vyberať, či sa do insolvenčného konania bude prihlasovať ako veriteľ zaistený alebo nezaistený. Z toho mu bude vyplývať možnosť uspokojovať sa z výťažku speňazenia majetkovej podstaty.

Svoje zistenia a k tomu odpovedajúce návrhy som prezentovala veriteľovi, ktorý ich považoval za zaujímavé. Značne ho zaujala analýza pohľadávok vstupujúcich do insolvenčného konania a z nej vystupujúce dáta v podobe kritickej skupiny pohľadávok. Postupovanie pohľadávok považoval za dobrú alternatívu, ktorú však bude musieť prekonzultovať s príslušným oddelením. Výpisy z registrov považuje za dobrý nápad, ktorý nie je príliš nákladný a mohol by eliminovať určité riziká. Možnosť zaistenia pohľadávok ho jednoznačne zaujala a určite bude tento návrh konzultovať s príslušným oddelením. Z môjho pohľadu som teda splnila cieľ mojej bakalárskej práce v rámci mojich možností.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. Analyzuje a proved'. Ukazatele likvidity + Cashflow. In: *analyzujaproved'.cz* [online]. [cit. 23.5.2017]. Dostupný z: http://www.analyzujaproved.cz/ApRSS.aspx?rid=8344&app=Main&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_2969&p2=CultureOID_INT_1&acode=1fb9731b2c8b70b52a50169fc255afbd
2. BUČKOVÁ, V. Bonita klienta – jak a proč ji banky zjišťují? *Finance.cz* [online]. 13.10.2016 [cit. 27.5.2017]. Dostupný z: <https://www.finance.cz/zpravy/finance/208678-bonita-klienta-jak-a-proc-ji-banky-zjistuji/>
3. Czech Non-Banking Credit Bureau. O společnosti. In: *cncb.cz* [online]. [cit. 6.5.2017]. Dostupný z: <http://www.cncb.cz/cz/o-spolecnosti-1404041456.html>
4. DĚRGEL, M. Odpis nedobytné pohledávky. In: *Portál Pohoda – daně, účetnictví, mzdy* [online]. 17.10.2016 [cit. 6.3.2017]. Dostupný z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/odpis-nedobytné-pohledavky/>
5. ELIÁŠ, K. Některé otázky související s postoupením pohledávky. In: *Obczan: komunitní portál o rekodifikaci* [online]. 16.12.2014 [cit. 6.3.2017]. Dostupný z: <https://www.obczan.cz/clanky/nektere-otazky-souvisejici-s-postoupenim-pohledavky>
6. HÁJEK a ZRZAVECKÝ. Nový Občanský zákoník - 62. Zadržovací právo. In: *epravo.cz: Články* [online]. 2013 [cit. 27.2.2017]. Dostupný z: <https://www.epravo.cz/top/efocus/novy-obcansky-zakonik-62-zadrzovaci-pravo-92343.html>
7. HÁSOVÁ, J. a MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-459-9.
8. HEJDUKOVÁ, B. Zástavní právo ve světle nového občanského zákoníku. *Hejdukova.cz* [online]. 2014 [cit. 27.5.2017]. Dostupný z: <http://www.hejdukova.cz/zastavni-pravo-NOZ>

9. HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054). Komentář*. 2014. Praha: C. H. Beck, 1335 s. ISBN 978-80-7400-535-0.
10. Insolvenční zákon. *Konkurz* [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 13.11.2016]. Dostupné z: <http://insolvenčni-zakon.justice.cz/obecne-informace/konkurs.html>.
11. Insolvenční zákon. *Oddlužení* [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 12.11.2016]. Dostupné z: <http://insolvenčni-zakon.justice.cz/obecne-informace/oddluzeni.html>.
12. Insolvenční zákon. *Postavení věřitelů a věřitelských orgánů* [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 17.12.2016]. Dostupné z: <http://insolvenčni-zakon.justice.cz/obecne-informace/veritel/postaveni-veritelu-a-veritelske-organy.html>.
13. Insolvenční zákon. *Průběh insolvenčního řízení* [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 12.11.2016]. Dostupné z: <http://insolvenčni-zakon.justice.cz/obecne-informace/dluznik/prubeh-insolvenčního-řízení.html>.
14. Insolvenční zákon. *Reorganizace* [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 13.11.2016]. Dostupné z: <http://insolvenčni-zakon.justice.cz/obecne-informace/reorganizace.html>.
15. JADVIŠČÁK, D. Ukazatelé aktivity. *Finanční analýza* [online]. 2011 [cit. 8.4.2017]. Dostupný z: <http://financni-analyza.webnode.cz/ukazatele-aktivity/>
16. JANKU, M. a kol. *Nové občanské právo v kostce (stručný úvod)*. 1. vydání. 2014. Praha: C. H. Beck, 311 s. ISBN 978-80-7400-516-9.
17. JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář) Kniha V*. 2014. Praha: Havlíček Brain Team, 627 s. ISBN 978-80-87109-50-2.
18. JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář) Kniha IV*. 2015. Praha: Havlíček Brain Team, 269 s. ISBN 978-80-87109-49-6.
19. KADLEC, M. Opravné položky k pohledávkám. In: *Portál Pohoda – daně, účetnictví, mzdy* [online]. 23.9.2013 [cit. 6.3.2017]. Dostupný z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/opravne-polozky-k-pohledavkam/>

20. KADLEC, M. Účtování postoupení pohledávky. *Portál Pohoda* [online]. 21.8.2015 [cit. 7.5.2017]. Dostupný z: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/uctovani-postoupeni-pohledavky/>
21. KISLINGEROVÁ, E. a kol. *Manažerské finance*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-194-9.
22. KNÁPKOVÁ, A. a spol. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 2. rozšířené vydání. 2013. Praha: Grada, 240 s. ISBN 978-80-247-4456-8.
23. LANDA, M. *Ekonomika insolvenčního řízení*. Ostrava: KEY Publishing, 2009. ISBN 978-80-7418-031-6.
24. MIHALÍK, V. Zajišťovací převod práva v novém občanském zákoníku. In: *epravo.cz: Články* [online]. 2016 [cit. 17.12.2016]. Dostupný z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zajistovaci-prevod-prava-v-novem-obcanskem-zakoniku-100887.html>.
25. MICHALKOVÁ, J. *Vymáhání pohledávek v rámci insolvenčního a exekučního řízení v České republice*. Brno, 2015. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta ekonomicko – správní.
26. Nový občanský zákoník. *Novinky v zástavním a zadržovacím právu* [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 27.2.2017]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/index.php/vecna-prava/konkretni zmeny/novinky-v-zastavnim-a-zadrzovacim-pravu>
27. RUDOLSKÝ, J. Finanční analýza firmy. *Faf.cz* [online]. 2015 [cit. 7.3.2017]. Dostupný z: <http://www.faf.cz/>
28. RŮŽIČKOVÁ, P. a M. ROUBÍČKOVÁ. *Finanční management*. 1.vydání. 2012. Praha: Grada, 296 s. ISBN 978-80-247-4047-8.
29. SOLUS. O sdružení SOLUS. In: *solus.cz* [online]. [cit. 6.5.2017]. Dostupný z: <https://www.solus.cz/o-sdruzeni/>
30. VAIGERT, D. a kol. *Pohledávky, právní příručka věřitele*. Brno: Computer Press, a.s., 2006. ISBN 80-251-0881-3.
31. VERITEĽ. Interné dokumenty. 2008-2011.
32. VERITEĽ. Rozhovor. 2016.
33. VERITEĽ. Výročná správa. 2008-2011.
34. VERITEĽ. Výročná správa. 2016.

35. VODÁKOVÁ, J., M. ČERNOCHOVÁ, V. RAMBOUSEK. *Metodické pokyny pro zpracování diplomových prací* [online]. 2007 [cit. 19.12.2016]. Dostupné z: http://it.pedf.cuni.cz/metodika/pdf/metodicke_pokyny_DP.pdf
36. WINTEROVÁ, A, MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. První část – Řízení nalézací.*. 2014. Praha: Linde, 624 s. ISBN 978-80-7201-940-3.
37. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) ze dne 1. 1. 2008.
38. Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů ze dne 1. 1. 1993.
39. ZEMAN, Karel. *Metodika pro psaní bakalářských a diplomových prací na Národohospodářské fakultě Vysoké školy ekonomické v Praze* [online]. 2013 [cit. 19.12.2016]. Dostupné z: <http://nf.vse.cz/wp-content/uploads/Metodika-pro-psan%C3%AD-BP-a-DP2.pdf>

ZOZNAM POUŽITÁCH SKRATIEK

a.s.	akciová spoločnosť
č.	číslo
Sb.	Sbírka
%	percento
§	paragraf
odst.	odstavec
ČR	Česká republika
písm.	písmeno
D	dal
MD	má dáti
tis.	Tisíc
Kč	koruna česká
NRKI	Nebankovní registr klientských informací
CNCB	Czech Non-Banking Credit Bureau
SOLUS	zájmové sdružení právnických osob
s.	strana

ZOZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKOV, TABULIEK A GRAFOV

Obr. 1: Priebeh oddĺženia.....	str. 20
Graf 1: Výsledok hospodárenia spoločnosti po zdanení v rokoch 2008 – 2011 (v tis. Kč).....	str. 36
Tabuľka 1: Ukazovatele likvidity (2008-2011).....	str. 37
Tabuľka 2: Doba obratu pohľadávok a záväzkov (v dňoch) (2008-2011).....	str. 38
Tabuľka 3: Podiel pohľadávok na celkových aktívach veriteľa (v tis. Kč) (2008-2011).....	str. 39
Graf 2: Analýza splatnosti pohľadávok v rokoch 2008 – 2011 (v %).....	str. 40
Tabuľka 4: Pohľadávky vymáhané cestou insolvenčného konania (v tis. Kč), (2008-2011).....	str. 41
Tabuľka 5: Demografická analýza v súvislosti s úspešnosťou vymáhania pohľadávok v insolvenčnom konaní (v %), (2008-2011).....	str. 42
Graf 3: Demografická analýza v súvislosti s úspešnosťou vymáhania pohľadávok v insolvenčnom konaní (v %), (2008-2011).....	str. 43
Tabuľka 6: Zjednodušené účtovanie o postúpení pohľadávky.....	str. 48
Tabuľka 7: Zjednodušené účtovanie o postúpení pohľadávky.....	str. 49